

ԱՌԱՋՆՈՐԴ

ՖՌԱՆՍԵՐԷՆ ԼԵՋՈՒԻ

ՓԱՐԻՋ. — ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԱՄԵԱՆ.

ԱՌՍԱԶՆՈՐԴ

ՖՈՒԱՆՍԵՐԷՆ

ԼԵԶՈՒԻ

ՅԱՂԱԳՍ ՃԱՄԲՈՐԴԱՅ

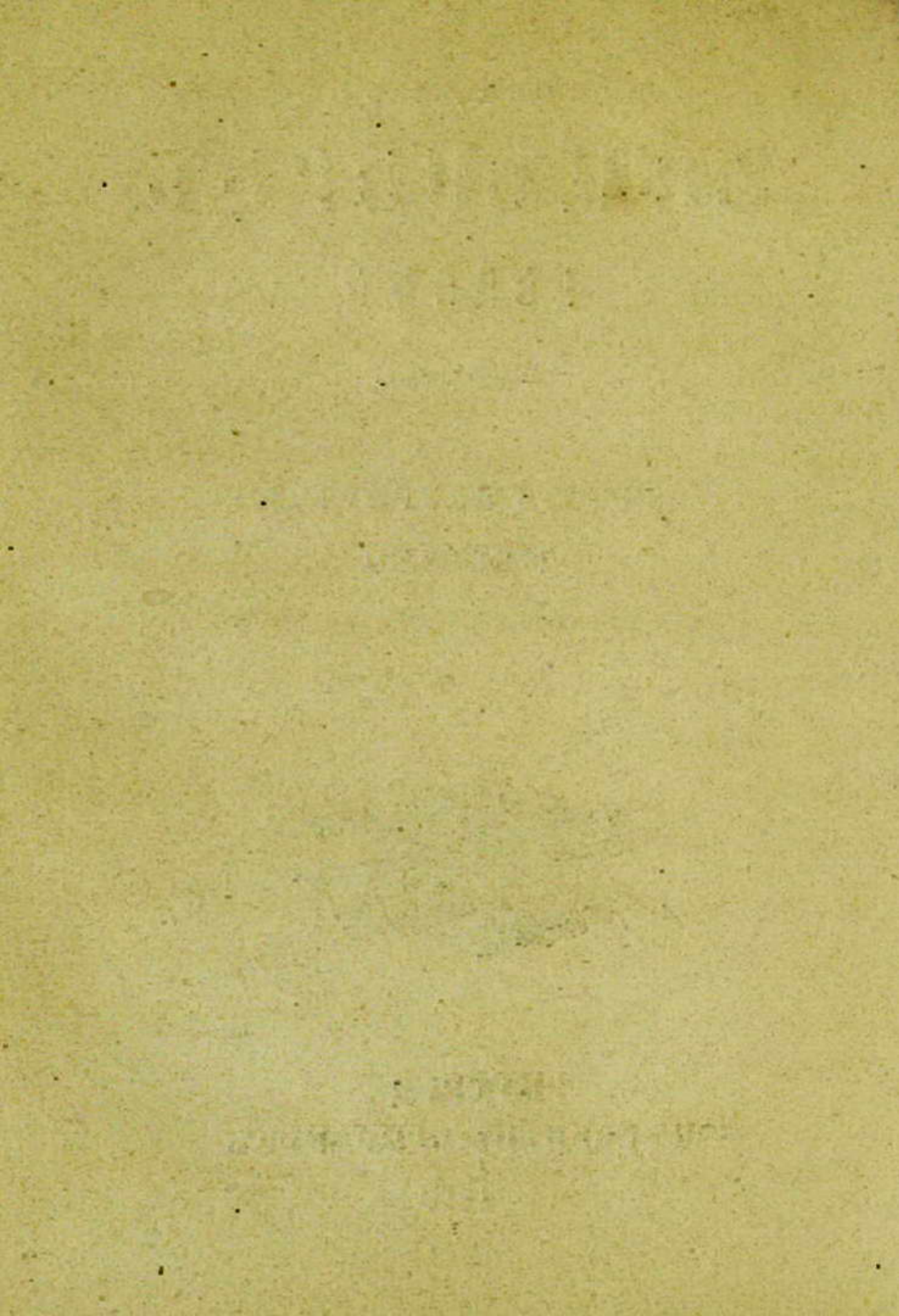
Ի ՖՈՒԱՆՍԱ

ՓԱՐԻԶ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԱՄԵԱՆ

1860

Ա Ջ Դ

Դէպ ի Ֆռանսա եղած նամբորդութիւնները կարգէ դուրս յանախեցան ամէն ազգաց կողմանէ . եւ գրեթէ բոլորին փափաքն ու նպատակն է՝ Փարիզ քաղաքը կամ լոկ տեսնել , կամ անոր մէջի արհեստներն ու գիտութիւններն աչիւ անցընել , եւ կամ առեւտրական գործերն անձամբ հսկել : — Այս երեւելի քաղաքը (որ այժմ, իբր երկրորդական, *Հանդիպասեղ Իշխանաց* անունն իրաւամբ բոսացաւ ,) Մերազնեայց ալ հիւրընկալ լինելով՝ արտերնին յուշիկ յուշիկ գրաւեց , եւ այժմ Հայաստանի կողմերէն երթեւեկողք օրբօրէ բազմացան : — Ասոնց մէջ շատերուն ժողովներէն լեզուին անտեղեակ լինելովք՝ դժուարութիւն կրելնին տեսանք , եւ ուզեցինք սնյս կերպիւ փոքր ինչ դիւրացընել՝ մեր Հայրենակցաց նամբորդութիւնը :

Այս միջոցաւ յուսանք նաեւ թէ Պատանիք եւս օգտին Համառօտագոյն Զրուցասրութենէս , որ թպէտ ձամբոր-

դաց մասնաւորեալ՝ իսկ այլ եւ այլ խնդիրներով նիւթն
ալ փոքր ինչ ընդհանրացած է. եւ զոր դիւրասար բառ-
գրքի մը հետն ունենալով՝ Պատանիք ալ ճամբորդաց
պէս՝ կարող են պէտք եղած ասէն անոր բառերը դիւրու-
թեամբ փոփոխել ու զանազան ոմեր ձեւացրնելով խօսիլ:

Ճ. Ա.

Փարիզ, 20 հոկտեմբեր 1860.

ՖՌԱՆՍԵՐԷՆ ԼԵԶՈՒԻ

ՅԵՂԱԳՍ ՃԱՄԻՈՐԴԱՅ

Ի ՖՌԱՆՍԱ

Ա.

Պարօն, Մարսիլիայի շոգե-
նաւն մյս է :

Այն Պարօն. հանքիրդ էք :

Մարսիլիա պիտի երթամ :

Խնդրեմ որ սնուկներս վեր
հանելու օգնէք ինձ :

Քանի սնուկ ունիք :

Երկու սնուկ եւ մէկ ալ
ձեռարկ (շանքա) ունիմ :

Սնուկներս վար իջեցրնել
տուէք :

Չեռարկս վար իջեցրնել մի
տաք. — Խուցիկս մէջ
պիտի առնեմ զայն :

Խուցիկս ցոյց տուէք ինձի :

Առաջին՝ քէ երկրորդ կար-
գին մէջ է տեղերնիդ :

Երկրորդ կարգին, Պարօն :

I

Monsieur, est-ce bien là le
bateau de Marseille ?

Oui, Monsieur; vous vous
embarquez ?

Je m'embarque pour Mar-
seille.

Veillez m'aider à monter
mes bagages.

Qu'avez-vous en fait de ba-
gages ?

J'ai deux malles et un sac
de nuit.

Faites descendre mes mal-
les.

No faites pas descendre
mon sac de nuit. — Je le
prendrai avec moi dans
ma cabine.

Veillez me montrer ma
cabine.

Est-ce à la première ou
à la seconde classe ?

C'est à la seconde classe, M.

Հրամեցէ՛ք, ետեւէս եկէ՛ք :	Donnez-vous la peine de me suivre.
Նայեցէ՛ք որ չըյնի՛ք :	Prenez garde de tomber.
Այս տեղ շատ մութ է :	On ne voit pas trop clair ici.
Միայն պառկելու համար է, Պարօն :	Monsieur, c'est pour vous coucher seulement.
Ամէն պիտոյ՛ք հոս կայ, բայց շիտ մի ջուր պակաս է :	Il y a ici tout ce qu'il me faut, excepté une carafe d'eau.
Ահաւասիկ Պարօն, շիտ մըն ալ ջուր :	Monsieur, voici une carafe d'eau.
Խնդրեմ որ ձեռարկս վերէն բերէ՛ք :	Descendez-moi mon sac de nuit, s'il vous plait.
Ուր՞ դրած է՛ք :	Où l'avez-vous laissé ?
Մեծ կայմին հովը դրած եմ. — Բայց զգուշութեամբ բերէ՛ք. — Մէջը դիւրաբէկ բաներ կան :	Je l'ai laissé à côté du grand mat. — Mais descendez le avec précaution. — Il contient des objets fragiles.
Սպասաւոր. շիտ մի <i>Bordeaux</i> գինի տուր մեզի :	Garçon, donnez-nous une bouteille de Bordeaux.
Բանի մը գաւաթ ալ տուր :	Donnez-nous quelques verres aussi.
Երբ՞ պիտի մեկնիմք :	Quand partons-nous ?
Հինգին պիտի մեկնինք :	Nous partons à cinq heures.
Անանկ է նէ կէս ժամէն պիտի մեկնիմք :	Alors nous partirons dans une demie-heure.
Այո՛ Պարօն, վասնզի ժամը չորս ու կէսն է :	Oui Monsieur, car il est quatre heures et demie.
Ածուխն առնելունս պէս պիտի մեկնիմք :	Nous partirons dès que nous aurons fait le charbon.

- Դեսպանասան նամակներուն եւ նամակասան սնունդին սպասեմք :
- Ահաւասիկ ուրիշ նամքորդներ ալ :
- Քէ որ քանի մը վայրկեան ալ ուշանային, շոգեմալին չպիտի հասնէին :
- Նախն առաջակողմք ինչ է քրտմին :
- Երկարն է գոր վեր առնեն. — Ահաւասիկ Հրամանասարք վեր ելաւ :
- Ահա դեկաւարն ալ իր տեղն անցաւ :
- Նաւահանգիստէն դուարաւ պիտի ելնենք, վասնզի շատ նաւ կայ :
- Յուշիկ յառաջանալէն ուրիշ նար չկայ :
- Մեկնելու ժամն ալ անցաւ :
- Ասկէց աւելի հեղուքիւն չը կրնար ըլլալ :
- Ինչո՞ւ զանգակը զարնէք :
- Նաւուն մեկնիլն իմացընելու համար է :
- Ճանքորդներուն յուղարկաւորութեան եկողները դուրս հանելու համար է :
- Ահաւասիկ տղայ մը որ լայ.
- Nous attendons les dépêches de l'Ambassade et la malle de poste.
- Voici encore d'autres passagers.
- Quelques minutes plus tard et ils auraient manqué le bateau.
- Que fait-on à l'avent ?
- On lève l'ancre. — Voici le commandant qui monte.
- Voici le timonier qui prend sa place.
- La sortie du port sera difficile, car il y a beaucoup de navires.
- Nous ne pouvons faire autrement que de sortir lentement.
- L'heure est déjà passée.
- On ne peut être plus exact.
- Pourquoi sonnez-vous ?
- C'est pour annoncer le départ.
- C'est pour faire sortir les personnes qui sont venues reconduire les passagers.
- Voici un enfant qui pleure.

- Հօրսէն զատկելուն հա-
մար է :
- Ճամբայ ելնեմք նէ այնպէս
չըմբնար :
- Ճանրուն մէջ իրեն զքօսանք
պակաս չեն :
- Ահաւասիկ Նաւապետն որ
մեկնոււմք հրամայէ :
- Մեքենան սկսաւ դառնալ :
- Ահա ելանք. — Ահա համ-
բայ ելանք :
- Յուսամ որ համբորդութիւն-
նիս յաջող պիտի ըլլայ :
- Հովր մեզի հակառակ չէ .
— Հովր մեզի յաջող է :
- Ճամբորդութեան եղանակ է
հիմա :
- Վախնալու բան չըկայ :
- Կոստանդնուպօլիս հորիզօ-
նին մէջ աներեւութանալ
սկսաւ :
- Կոստանդնուպօլսոյ դիրքէն
գեղեցիկ բան չըկայ :
- Մանաւանդ երբ հեռուէն
դիտելու ըլլաս, վասնզի
շատ կեղտոտ տալաք է առ
այժմ :
- Տանկաստանի բոլոր տալաք-
ները նոյն վիճակի մէջ են :
- C'est par ce qu'il se sé-
pare de son père.
- Une fois parti, il ne sera
plus aussi triste.
- Il trouvera de quoi se dis-
traire en route.
- Voici le capitaine qui com-
mande le départ.
- La machine commence à
tourner.
- Nous voilà partis. — Nous
voici en route.
- J'espère que notre traver-
sée sera heureuse.
- Le vent ne nous est pas
contraire. — Le vent
nous est favorable.
- C'est la saison des voyages.
- Il n'y a rien à craindre.
- Voilà Constantinople qui
se perd à l'horison.
- Rien n'est plus beau que la
vue de Constantinople.
- Surtout quand on la regarde
d'une certaine distance,
car c'est une ville, qui
est joliment mal-propre
pour le quart d'heure.
- Toutes les villes de la Tur-
quie en sont là.

Յուսանիք որ այս վիճակին մէջ չմընայ :	Il faut espérer que cela ne restera pas comme cela.
Այո՛, վասնզի այս վիճակն առողջարար չէ :	Oui, car cet état de chose n'est pas trop sanitaire.
Ընքրիքի զանգակն է :	On sonne le dîner.
Պարօն, սուսիկ ձեր տեղը :	Monsieur, voici votre place.
Սա ափսէն փոխեցէք :	Changez-moi cette assiette.
Գինի լեցրնեմ ձեզի, Պարօն :	Vous offrirais-je à boire, Monsieur ?
Շնորհակալ եմ, Պարօն, գի- նի չեմ խմեր :	Merci, Monsieur, je ne bois pas de vin.
Գինին գլուխս դարձրնէ :	Le vin me monte à la tête.
Պօլիսի մէջ ջուրէն ուրիշ բան չեմ խմեր :	Nous ne buvons que de l'eau à Constantinople.
Փարիզի մէջ պիտի ստիպվիք գինիի վարժըվելոյ :	Vous serez forcé de con- tracter l'usage du vin à Paris.
Պարօն, գետնախնձոր չէք ուզեր :	Monsieur ne veut pas de pommes de terre ?
Քիչ մը տուր :	Donnez-m'en un peu.
Նաւուն մէջի կերակուրները խիստ աղէկ են :	La nourriture est excel- lente à bord.
Ախորժակնիս բաց ըլլալուն համար է :	C'est parceque nous avons bon appétit.
Ծովի օդն ախորժակ բա- ցող է :	L'air de la mer donne de l'appétit.
Սալատին մէջ շատ մանա- նեխ կայ :	Il y a trop de moutarde dans la salade.
Բաւական քանակ չկայ :	Il n'y a pas assez de vi- naigre. [glace.]
Քիչ մը սառ տուր մեզի :	Donnez-nous un peu de]

Ջուրը բաւական պաղ չէ :	L'eau n'est pas assez fraîche.
Որ՞ պտուղէն ախորժիք :	Quel dessert préférez-vous?
Դեղձերն ինձ անցուցէք :	Passez-moi les pêches.
Քահճէ մի տուէք ինձի :	Donnez-moi du café.
Շաքար դրէք, Պարօն :	Sucrez-vous, Monsieur.
Շնորհակալ եմ. առանց շաքարի քահճէն աւելի ա- խորժելի է ինձ :	Merci, j'aime mieux le ca- fé sans sucre.
Խուցիկի մէջ ծխելն արգիլ- ված է :	Il est défendu de fumer dans la cabine.
Վեր ելնեմ սիկար մի ծխե- լու համար :	Je vais monter pour fu- mer un cigare.
Ես ալ գլանիկ մի ծխելու :	Moi aussi, pour fumer une cigarette.
Օդն սկսաւ զովանալ :	Il commence à faire frais.
Լուսինը խիստ պայծառ է :	Il fait un clair de lune superbe.
Ամպ անգամ չկայ :	Il n'y a pas un seul nuage.
Աղէկ նշան է :	C'est d'un bon augure.
Դաւանակի ձայնին ուր որ- բիք. — Չալօղը կին մըն է :	Entendez-vous le son du piano. — C'est une dame qui joue.
Կարծես թէ սրահի մը մէջ եմք :	On se croirait dans un sa- lon.
Նառու մջի կենակցութիւնը կարելի եղածին չափ հանելի ընելու համար է :	On cherche à rendre le sé- jour du bord aussi agré- able que possible.
Նաւերնիս գալուկ է. — Արագութեամբ առաջ եր- թալու վրայ եմք :	Notre bateau marche bien. — Nous avançons rapi- dement.
Մեքենան խիստ ուժով է :	La machine est très forte.

Այս նաւը խելանիւեայ է :	C'est un bateau à hélice.
Մեքենան քանի ձիու ոյժ ունի :	Quelle est la force de sa machine ?
Ասեմք էրեք հարիւր ձիու ոյժ ունի :	On la dit d'une force de trois cent chevaux.
Մեքենաները ինչպէս մաքուր պահված են :	Comme les machines sont bien entretenues !
Նաւուն մէջ շատ մաքուր քիւն կայ :	La plus grande propreté règne à bord.
Իւրի հոտ մը կայ :	Je sens l'odeur de l'huile.
Վերջապէս այս հոտին պիտի վարժիմք :	Nous finirons par nous y habituer.
Վաղը կէս օրէն յետոյ Տարսանէլ պիտի հասնիմք :	Nous arriverons aux Dardanelles demain dans l'après-midi.
Գուցէ առաջ ալ :	Peut être y arriverons-nous même avant.
Սկսայ մրսիլ :	Je commence à avoir froid.
Սենեակս պիտի քաշվիմք :	Je vais me retirer.
Կէս գիշերը մօտ է :	Il est bientôt minuit.
Պառկելէս առաջ քիչ մը պիտի կարդամք :	Je lirai un peu avant de me coucher.
Նաւուն մէջ կարդալէն ուրիշ զբաղմունք չկայ :	C'est la seule occupation à laquelle on puisse se livrer à bord.
Թուրք ալ կրնամք խաղալ :	On peut aussi jouer aux cartes.
Գիշեր բարի, Պարօն :	Monsieur, je vous souhaite une bonne nuit.
Լոյս բարի, Պարօն :	Bonne nuit, Monsieur.
Սպասաւոր, հրագ մի տուր :	Garçon, donnez une bougie.

Վաղն առտու ժամը վեցին արթնցու գիս :	Reveillez moi demain ma- tin à six heures.
Արեւին ծագիրը տեսալու համար վեր պիտի ելնեմ :	Je monterai pour voir le lever du soleil.
Ասանկողինք բռնըված են. Մէկը միայն բռնըված է.	Ces lits sont-ils occupés ? Il n'y en a qu'un qui est occupé.
Խուցի ընկերդ Պելնիֆացի մըն է :	Vous avez un Belge pour camarade de cabine.
Լուսամուտը գոցէ, որ չը մտնիմ :	Fermez la fenêtre, je crains le froid.
Աքոռ մը տուր որ հագուս- ներս վրան դնեմ :	Donnez-moi une chaise pour mettre mes habits.
Վաղն առտու կօշիկներս մաքէ :	Vous me cirerez les bottes demain matin.
Սրբիչի մըն ալ պէտք ունիմ :	Voulez-vous avoir encore une serviette ?
Շնորհ. մէկ հասը բաւ է :	Merci, j'en ai assez d'une.
Այս անկողինն ալ խիստ նեղ է. — Զգուշանալու եմ որ գլուխս առասա- ղին չզարնեմ :	Ce lit n'est pas trop large. — Il faut que je prenne gar- de de me cogner la tête.
Քանի մը օրվան համար է միայն :	Ce n'est que pour quelques jours.
Ճրագը մարէ :	Soufflez la bougie.

Բ

II

Ահաւասիկ Տարսանելի նե- ղուցը հասանիմ :	Nous voici dans le détroit des Dardanelles.
Նայէ սա բերդերը՝ թէ եւ լաւ դիրք ունին, բայց ինչ- պէս երեսն անընթաց են :	Voyez comme ces forts sont bien placés, mais mal entretenus.

Անոց բոլորսիքը տեսնելու
բան մի կայ :

Հողէ ամանի գործարաններ
կան, որ տեղւոյն մաս-
նաւոր մուսուրն է :

Վաղը իրէ պիտի հասնին :

Իրէն Աթէնի նաւահան-
գիսն է :

Իրէն Աթէնի երթալու հա-
մար երկաթուղի կայ :

Չէ Պարոն, բայց մեծ ու
փոքր կառներ կան, որ
Իրէն Աթէնի երթեւե-
կն :

Այս հասքան շատ մաքուր
պահպած է :

Թէտեսի սահարը տեսնելու
պիտի երթան :

Երբանի Պարթէնոնը, Քոլի-
զէն եւ Արամազդայ սա-
հարը տեսնելու :

Սա ինչ շէն է :

Թէտեսին սահարն է :

Պահ. այնչափ փոքրիկ չէի
կարծեր :

Կարծեցիր թէ Աթէնքը պատ-
մութեան մէջ գրվածին
պէս պիտի զնայիր :

Բաղաւքը գրեթէ բոլորովին
նորէն շինու էն :

Y a-t-il quelque chose à
voir dans le voisinage ?

Il y a des fabriques de po-
terie, qui est la spécia-
lité de l'endroit.

Nous arriverons demain au
Pirée.

Le Pirée est le port d'A-
thènes.

Y a-t-il un chemin de fer
du Pirée à Athènes ?

Non Monsieur, mais il y a
des diligences et des voi-
tures qui font le service
entre le Pirée et Athènes.

Cette route est fort bien
entretenu.

Nous irons visiter le tem-
ple de Thésée.

Allons voir le Parthénon, le
Colisée et le temple de
Jupiter.

Quel est ce monument ?

C'est le temple de Thésée.

Bah ! je ne le croyais pas
si petit que cela .

Vous croyiez donc trouver
Athènes, telle qu'on la
décrit dans l'histoire ?

La ville a été presque en-
tièrement reconstruite .

Ահաւասիկ արքային պալատը :

Երբանի Ակրոպոլիսի անեռակները տեսնենք եւ իսկոյն դառնանք.

Ժամը քանիցն է.

Ժամանակը հասած է :

Նախ մեկնելուն կըրնամք հասնիլ :

Պէտք չէ որ նաւէն ետ մնամք :

Քամի ելաւ :

Ծովը խիստ բորբոքած է :

Նաւուն շարժումը սկսաւ զիս անհանգստացրնել :

Հիւսիսային — Հարաւային — Արեւելեան — Արեւմտեան հովն է :

Գլուխս սկսաւ դառնալ. — Սիրսս ալ ցաւիլ :

Գլուխս ցաւ ունիմ :

Խուցիկդ իջիր :

Նաւուն մէջ տեղը կեցիր :

Կռնակիդ վրայ պառկէ :

Հանդարտ կեցիր. — Մ' երեւար :

Աչերդ գոցէ . — Ոտքդ լուսնի երկընդուր :

Ցաւս սաստիկ է :

Voici le palais du roi.

Allons visiter les ruines de l'Acropole et nous reviendrons de suite.

Quelle heure est-il?

L'heure est déjà avancée.

Nous arriverons au bateau avant le départ.

Il ne faut pas que nous le manquions.

Le vent s'élève.

La mer est bien grosse.

Le mouvement du bateau m'incommode déjà.

C'est le vent du nord — du sud — de l'est — de l'ouest.

La tête me tourne. — J'ai mal au cœur.

J'ai mal à la tête.

Descendez dans votre cabine.

Tenez-vous au milieu du bateau.

Couchez-vous sur le dos.

Tenez-vous bien tranquille — Ne bougez pas.

Fermez les yeux. — Allongez bien vos jambes.

Je souffre horriblement.

- Սիրսս ես պիտի գայ : J'ai envie de rendre.
- Աղաչեմ կոնի (*լեհեհն*) մը բերեմ ինձի : Apportez-moi une cuvette, je vous prie.
- Գաւար մի լիսօնաս տուէմ : Donnez-moi un verre de limonade.
- Չուրով խառնած ֆիչ մը օղի խմեցէմ : Prenez un peu d'eau de vie avec de l'eau.
- Բժիշկը կանչեցէմ : Appelez le Docteur.
- Բժիշկը պառկեր է, կարծեմ ինչ ալ հիւանդ է : Le Docteur est couché ; je crois qu'il est malade aussi.
- Ահաւասիկ *Sofporé* եկաւ : Voici le Docteur.
- Sofpór*, խնդրեմ սա սիրսս հանդարտեցնելու բան մը տուր : Docteur, je vous prie de me donner quelque chose de calmant.
- Տեսնեմ ինչ ունիմ . — Էհ! Ես ալ կարծեցի թէ իրազրնէ հիւանդ էմ . — Ծովը բռնեմ է ձեզ : Voyons, qu'est ce que vous avez? — Ah! bah! je vous croyais sérieusement malade. — Vous avez le mal de mer.
- Այդպէս ըլլալը Ես ալ գիտեմ. դեղը գիտեմ նէ ինչ ըսէմ : Je le sais bien, parbleu! Mais en connaissez-vous le remède?
- Բարեկամ, Ես ալ ֆեզի պէս հիւանդեմ . թէ որ դեղ մը գիտնայի՝ հարկաւ ինքզինքս պիտի դարմանեմ : Mon chér Monsieur, je suis aussi malade que vous; si je connaissais un remède, croyez bien que je commencerai par me soigner moi-même.
- Անանկ է նէ ինչիւ հոս կեցեր էմ, գնացէմ տեղերնիդ : Que faites-vous alors ici. — Allez donc vous coucher.
- Ասոր խօսք չկայ, որովհետեւ A la bonne heure! car je ne

հար ալ չունիմ կենալու :	me sens pas à mon aise.
Քիչ մը աղէկցայ. — Քիչ մը իմ գիմնս գայ :	Je me sens un peu mieux.
Այս երեկոյիս կերակուր չը պիտի ուսեմ :	Je ne dînerai pas ce soir.
Նաւուն երեւոյն է որ այս պէս աւրեց զիս :	C'est le tangage qui m'a donné ce mal.
Վնաս չունի, շատ չըբեր :	Cela ne sera rien.
Իտալիայի, եզերք սկսաւ երեւնալ :	On distingue déjà les côtes d'Italie.
Աստուած հեռի ընէ այս ծովը սանելու բան չէ :	Dieu merci... j'en ai assez de cette mer.
Ահաւանիկ էքնայ լեռան գագաթնալսկսաւ երեթիլ :	Voilà le sommet du mont d'Etna qui commence à paraître.
Մէսինա հասանիմ :	Sommes-nous arrivés à Messine ?
Դեռ վեց մղոն ունիմիմ հաս- նելու համար :	Il nous reste encore six lieues à faire.
Ինչ՝ աղուորիկ քաղաք է :	Quelle jolie petite ville !
Ինչ՝ գեղեցիկ դիրք ունի :	Quelle gentille situation !
Եւ ինչ աղուոր տեսարան :	Et quelle belle vue !
Պարտեզներն, սեանչելի են :	Ces jardins sont superbes !
Նաւահանգիսքը բաւական մեծ է :	Le port est assez grand.
Ահաւասիկ Մարսիլեայէն եկող շոգեճաւը :	Voici le bateau à vapeur venant de Marseille.
Երկու նաւերն սկսան զիրար բարեւել :	Les deux bateaux se sa- luent.
Ինչ՞ ճուտով դարձար : Քա-	Vous voilà déjà de retour ?

դա՛սին մէջ մեծ բան մը
չեստար կարծեմ :

Vous n'avez pas vu grand' chose dans la ville, je crois.

Այո՛, բաւսերէն (*մերնան*)
եւ վանառօղներէն ուրիշ
բան չեստայ :

Non, rien que des coraux et des marchands.

Վաղը Սարսենիայի կղզոյն
պիտի մօտեանմ :

Demain nous serons près de l'île de Sardaigne.

Ինչ՞ է սա կղզոյն անունը :

Comment appelez-vous cette île ?

Ինչ՞ է այն հեռուէն տեսնու-
ված լոյսը :

Quelle est cette lumière que l'on aperçoit de loin ?

Սթրօմպօլի հրաբուխն է :

C'est le volcan de Stromboli.

Կէս գիշերուան հոն պիտի
հասնիմ :

Nous y arriverons à mi-nuit.

Մինչեւ որ զանի մօտէն չը
տեսնեմ չպիտի պառկիմ :

Je ne me coucherai pas avant de l'avoir vu de près.

Այս հրաբուխին բերանը
լայն չերեւիր :

Le cratère de ce volcan ne paraît pas très large.

Ահաւասիկ ձկնորսի բանի
մը տնակներ :

Voici quelques cabanes de pêcheurs.

Ահաւասիկ Սթրօմպօլի մօտ
հասանմ :

Nous voici près de Stromboli.

Բոցը տամր :

Voyez vous l'éruption ?

Այո՛, բայց քիչ տևեց .

Oui, mais elle n'a pas duré longtemps. [l'heure.]

Հիմա կրկին պիտի տեսնես .
Նայէ՛, նայէ՛ :

Vous allez la revoir tout à

Regardez ! regardez !

Հա՛, այս անգամին սաս-
կութեանը խօսք չկայ :

Ah ! cette fois ci par-exem- ple, elle était bien forte.

Ալ հիմնու երթանք պառկինք:	Allons nous coucher maintenant.
Քորսիկա եւ Սարտենիա կրող- զիները տեսել չէ՞ք ուզեր:	Vous ne voulez donc pas voir les îles de Corse et de Sardaigne ?
Չէ, շնորհակալ եմ, բունս ծանրացաւ:	Non, merci, j'ai bien sommeil.
Երբ՞ Մարսիլիա պիտի հասնիմք:	Quand arriverons-nous à Marseille ?
Վաղը ցերեկին:	Nous y arriverons après-demain dans la journée.
Ծովն սկսաւ սաստկանալ:	La mer devient de plus en plus grosse.
Կարծեմ թէ նորէն հիւանդ պիտի պառկիմ:	Je crois que je tomberai encore malade.
Միզքոյ ըստ ինչ որ Մարսիլիոյ կողմերէն անպակաս է:	C'est le mistral. — C'est le vent qui souffle ordinairement à Marseille.
Ալիքները մեծ՝ բայց կանոնաւոր են:	Les vagues sont grandes mais régulières.
Փրանսայի եզերքն սկսան տեսնուիլ:	On aperçoit les côtes de France.
Սա ժայռերը շատ վտանգաւոր են:	Ces rochers sont très dangereux.
Ահաւասիկ Մարսիլեային նաւահանգիստը հասանք:	Nous voici dans le port de Marseille.
Շատ ուրախ եմ:	Je n'en suis pas fâché.
Ճամբան ամենեւին վտանգ մը, — փորձանք մը չըպատահեցաւ:	Nous n'avons eu aucun accident, aucune avarie en route.

Գ

Էն աղէկ պանդոկը հրն է :

Այս ինչ , պանդոկն է :

Հոն Եւս հանգիստ տեղ է :

Մէկ գիշերուան համար սենեակ իր պէտք է ինձի :

Խնդրեմ Եւսով սնուկներս վեր հանել տուէք :

Պարայ սենեակներ ունի՞ք :

Պանդոկապետն ուզեմ տեսնել :

Պարոն , ինձի սենեակ մը պէտք է , առաջին կամ երկրորդ յարկին վրայ . — Խիստ վեր չեմ ուզեր ելնել :

Առաւել հանելի է ինձ որ սենեակս փողոցի վրայ չըլիցի :

Անյախտ սենեակ մը տուէք ինձ որ հանգիստ ըլլամ :

Սենեակին որպիսորթիւնը հոգս չէ , բաւական է որ անկողինը աղէկ ըլլայ :

Քանի է սենեակին գինը՝ մէկ օրուան համար :

Ընքրիֆին գինը քանի է :

Սենեկիս կրակը վառեցէք :

Տանը մէջ բաղնիք կայ :

III

Quel est le meilleur hôtel?

C'est l'hôtel de.....

Vous y serez très-bien.

Il me faut une chambre pour une nuit.

Ayez la bonté de faire monter mes effets immédiatement.

Avez-vous des chambres libres?

Je voudrais voir le maître d'hôtel.

Monsieur, il me faut une chambre au premier ou au second. — Je n'aime pas monter bien haut.

Je préférerais une chambre qui ne donnât pas sur la rue.

Donnez-moi une chambre, où on soit bien tranquille.

Je ne regarde pas à la chambre, pourvu que le lit soit bon.

Combien prenez-vous par jour pour une chambre?

Combien pour le dîner?

Faites du feu dans ma chambre.

Y a-t-il des baigns dans la maison?

Սպիրիշը վեր կանչէ . —
Պիտի ածելվիմ :

Սպասաւորը կանչելու հա-
մար ինչպէս ընելու է :

Սպասաւորն ուզած ասեմ-
նիդ՝ սա չուանը քաշեցէ :

Կրնամ ընթրիքս սենեակիս
սէջ ընել :

Դուրս պիտի ելնեմ . — Թէ
որ սէկը գիս հարցրնէ՝
քսէք որ սէկ ծամէն պիտի
դառնամ :

Ահաւասիկ սենեակիս քա-
նային :

Զիս հարցրցող եղնու :

Խնդրեմ նրազ մի տուէք :

Տաքուկ ջուր բերէք , ձեռքս
պիտի լուամ :

Սպասաւորը դրկեցէք , որ
հագուստներս մաքրէ :

Մաքրասուներ մանր դրկեցէք
որ սնուկներս բերէ :

Ինձ երեւի թէ այս սաւան-
ները մաքուր չեն :

Սաւանները խոնաւ են . —
Դեռ չեն չորցած :

Ուրի՞ս սաւաններ չունիք :

Faites monter le coiffeur.

— Je vais me faire raser.

Comment faut-il faire pour
appeler le garçon ?

Monsieur n'a qu'à tirer ce
cordon.

Puis-je me faire servir à
dîner dans ma chambre ?

Je vais sortir. — Si quel-
qu'un me demande ,
dites que je serai de re-
tour dans une heure.

Voici la clef de ma chambre.

Est-il venu quelqu'un me
demander ?

Donnez-moi une lumière,
s'il vous plait.

Apportez-moi de l'eau
chaude. Je désire me la-
ver les mains.

Envoyez-moi le garçon
pour nettoyer mes ha-
bits.

Envoyez à la douane cher-
cher mes effets, et faites
les apporter ici.

Il me semble que ces draps
ne sont pas propres.

Ils sont humides. — Ils ne
sont pas secs.

N'en avez-vous pas d'autres ?

Ուրիշ վերմակ մըն ալ տուէք :	Donnez-moi encore une couverture.
Բարձ մըն ալ եթէ տաք զէշ չլինիր :	Vous ne seriez pas mal de me donner un autre taie d'oreiller.
Ոտերուս համար տաք չուրի պէտք ունիմ :	Je désire prendre un bain de pieds.
Փափաքիմ որ վաղ առաւօտ ժամը վեցին արթունցընէք զիս :	Je désire que l'on vienne me réveiller demain matin à six heures.
Կօշիկներնիդ սենեակնուդ դրանք առջին ձգեցէք, որ սպասաւորը կանուխկէկ մաքրէ :	Mettez vos bottes à la porte de votre chambre, le garçon aura soin de les nettoyer le matin.
Գացէք ջուր բերէք ինձի :	Allez me chercher de l'eau.
Փարիզ երթալու շոգեկառքի մեկնելուն ատենը երբ է :	A quelle heure part le chemin de fer pour Paris ?
Ուղակի գացող շոգեկառքին մեկնումը միշտ ժամը տասնին է :	Le train expres part à dix heures précises.
Գացէք կառք մի վարձեցէք ինձի :	Allez me louer une voiture.
Կառքը եկա՞ւ :	La voiture est-elle arrivée ?
Սնունկներս վար իջեցուցէք :	Descendez mes effets.
Որքան է պարտքս :	Combien ai-je à payer ?
Քանի՞ ճուանք ծախք ունիմ :	A combien monte ma dépense ?
Ծառային վարձքն ալ այս հաւելոյն մէջն է :	Le service y est-il compris ?
Կարծեմ այս հաւելոյն մէջ փոքրիկ սխալ մի կայ :	Il me semble qu'il y a une petite erreur.

Փութացէ՛ք, վասնզի ժամանակս կարն է:	Dépêchez-vous, je n'ai pas de temps à perdre.
Ահաւաստիկ ստակնիդ:	Voici votre argent.
Բարի հանապա՛ւրհ, Պատիօր:	Bon voyage, Monsieur.
Պատիօն, բարեհաճեցէ՛ք ըսել թէ երկաթուղոյն կայանը ո՛ւր է:	Monsieur, voudriez-vous me dire où est l'embarcadère.
Գրասենեակը ո՛ւր է:	Où est le bureau ?
Ճամբուն տոմսակն ո՛ւրստ առնելու է:	Où se procure-t-on des billets ?
Սնտուկներուն յասկացեալ գրասենեակը ո՛ր կողմն է:	Où est le bureau des bagages ?
Փարիզի համար, առաջին կարգի տոմսակ մը պէ՛տք է ինձի:	Il me faut un billet de première classe pour Paris.
Ի՜նչքան Ծոռան վճարելու է:	Combien faut-il payer ?
Պատիօն, ինքսուն եօթը ժրոռանք տալու է՛ք:	Monsieur, vous devez quatre-vingts-dix-sept francs.
Ահաւաստիկ հարիւր ժոռանք. — Երեք ժոռանք ետ տուէ՛ք:	Voici cent francs, rendez-moi trois francs.
Սնտուկներս կտուել տուէ՛ք եւ ընկալազիրն ինձ յանձնեցէ՛ք:	Faites peser mes bagages, et donnez-moi un reçu.
Ձեռարկս կառփին մէջ քովիս պիտի առնեմ:	Je prendrai ce sac de nuit avec moi dans le wagon.
Մեկնելուն զանգակը տար վայրկեանէն պիտի չարվի:	La cloche du départ sonnera dans dix minutes.
Առայժմ կայանի սրահին մէջը կեցնամ:	En attendant je resterai dans la salle d'attente.

Շոգեկառքը լրծվեցաւ :	La locomotive est attachée.
Պարօն, գլուխնիդ կառքէն դուրս հանելն արգիլված է :	Monsieur, il ne faut pas mettre la tête hors de la voiture, c'est défendu.
Պէ՛տք չէ դռնակը բանալ :	Il ne faut pas ouvrir la portière.
Գռնակը բացէ՛ք որ դուրս ելնեմ :	Ouvrez la portière que je descende.
Կառքը միջանկեայ կայաններն ալ պիտի կենայ :	Le convoi s'arrête-t-il à quelques unes des stations intermédiaires?
Այո՛, Պարօն, Այս ինչ, տեղը :	Oui Monsieur, il s'arrête à
Կենալու ատենը հրժան է :	Combien y a-t-il de temps d'arrêt?
Հինգ վայրկեան ունիք :	Vous avez cinq minutes d'arrêt.
Ժամի մը չամի Լիօն պիտի կենանք, ընթրիքի համար :	On s'arrête une heure à Lyon pour dîner.
Պարօն, — Տիկին, քէ որ ծրխեմ' անհանգիստ չէ՛ք ըլլար մուխէն :	Monsieur, Madame, la fumée vous incommoderait-elle, si je fumais?
Ամենեւին, Պարօն :	Nullement, Monsieur.
Ներեցէ՛ք, Պարօն, բայց ծրխերդին հոսք չեմ կրնար սանիլ :	Excusez moi, Monsieur, mais je ne saurais supporter la fumée du tabac.
Պատահաններուն մէկը կա՛միք բանալ :	Voulez-vous bien ouvrir une des fenêtres?
Ծրարս ձեզ չհնեղեր :	Ce paquet vous gêne-t-il?
Ամենեւին, Պարօն, շատ հանգիստ եմ :	Du tout, Monsieur, je suis parfaitement à mon aise.

Թէ որ կարենայիք քիչ մը
անդին բռնել, աւելի հան-
գիստ պիտի ըլլայի :

Հանութիւն ունի՞ք որ դռնա-
կին մօտեցնէք նստիմ :

Հանգիստ եղիք, Պարօն :

Շնորհակալ եմ, այսպէս շատ
աղէկ է :

Ինչ այնպէս քուի քէ արագ
չենք երթար :

Պատճառն այն է որ կայանի
մը մօտեցանք :

Հիմա ուր եմք :

Կէս համբան հասանք :

Այս ինչ, տեղէն հեռի եմք :
Չէ, Պարօն, մէկ քառորդէն
պիտի հասնիմք :

Ահա հանքորդութիւններ-
նուս վերջի կայանիդ հա-
սանք :

Ճամբու տոմսակցիդ պատ-
ասեցէք :

Պէտք է պահապանին ցոյց
սալ . — Պէտք է դուրս ելած
ատենինդ ներկայացնել :

Պարօն, ահա առիկ ծրար-
ներուս ընկալագիրը :

Si vous pouviez le pousser
un peu plus loin, je se-
rai plus à mon aise .

Voulez-vous bien me per-
mettre de me placer près
de la portière ?

A votre aise, Monsieur.

Merci, c'est très bien com-
me cela.

Je trouve que l'on ne va
pas assez vite.

C'est parce que nous som-
mes près d'une station.

Où sommes-nous mainte-
nant ?

Sommes-nous à moitié che-
min ?

Sommes-nous loin de ... ?

Non, Monsieur, nous y
serons dans un quart
d'heure.

Nous voici arrivés à la der-
nière station de notre
voyage.

Tenez votre billet tout près.

Il faut le montrer au con-
ducteur. — Il faut le
présenter à la sortie.

Monsieur, voici mon bul-
letin de bagages.

Մաքսիս յայտ առնելու բան
ունի՞ս :

Սնտուկներդ պիտի նային :

Ահաւասիկ (սնտուկներու)
բանային, մէկ հազարա-
կուամ ծխերդ ունի՞ս

Այսքան, ժողովմաքս պիտի
վնարէ՞ս :

Հիմայ խնդրեմ որ սնտուկ-
ներս կառփի մը մէջ դնել
սա՞ս :

Ա՛ն եւ վարձդ :

Չե՞նարկս կայարանը մոռ-
ցայ, վրայի թուանուանը
95 է :

Ահաւասիկ, Պարօն :

Կառավար, սա սնտուկները
կառփին վրայ հանէ :

Չիս, այս ինչ, պանդոկը,
այս, հրապարակը սար :

Ուզածս փողոցի վրայով
սենեակ մըն է :

Որ՞ յարկը, Պարօն :

Առաջին կամ երկրորդ
յարկը :

Երկրորդ յարկին վրայ գեղե-
ցիկ սենեակ մ'ունի՞ս, ո-
րով կրնամ գոհացնել ձեզ :

Շատ աղէկ, կամսի՞ս ինձ ցոյց
սալ :

Avez-vous quelque chose
à déclarer ?

On va visiter vos malles.

Voici la clef, je n'ai qu'un
kilogramme de tabac.

Vous paierez . . . francs
d'octroi.

Maintenant veuillez faire
porter mes bagages dans
une voiture.

Voici pour votre peine.

J'ai oublié mon sac de nuit
dans la gare; il porte le
n°. 95.

Le voici, Monsieur.

Cocher, montez ces malles
sur la voiture.

Conduisez-moi à l'hôtel
de... à la place...

Je voudrais avoir une
chambre donnant sur la
rue.

A quel étage, Monsieur ?

Au premier ou au second
étage.

Monsieur, je puis vous sa-
tisfaire; j'ai une jolie
chambre au second.

Très-bien, voulez-vous me
la faire voir ?

Բարեհաճեցէ՛ք վեր ելնել
— Ահաւաստիկ սենեակը :

Մաքրարան չկայ :

Պարօն , թէ՛ր սենեակը վար-
ձէ՛ք՝ մաքրարան մը կրնայ
դրովիլ :

Կառքերուն դղրդիւնը ինձ
անհանգստութիւն է փոքր
ինչ , բայց պիտի վարժիմ :

Որչնա՛ի է սորա վարձը :

Օրով՝ թէ ամիսով կամի՛ք
վարձել :

Ամիսով պիտի վարձեմ :

Ուրեմն ամիսը քառսունը
հինգ ժուանի պիտի վնա-
րէ՛ք :

Այդ գինը ինձի սուղ է :

Մտածեցէ՛ք , Պարօն , որ Փա-
րիզի էն զեղեցիկ փողոց-
ներէն մէկուն մէջ պիտի
բնակիք :

Քանի մ'ամիս այս սենեա-
կը բնակելու դիտաւորու-
թիւն ունիմ . — Քառսուն
ժուանի կրնամք սալ :

Ցաւ է ինձ ըսելը , բայց չեմ
կրնար սալ :

Քառսուն ժուանի ձգեմ ,
բայց այն պայմանով որ
սպասաւորին սրվելիքը
դուք վնարէ՛ք :

Ayez la bonté de monter.
— Voici la chambre.

Il n'y a pas de toilette.

Monsieur, on vous en mon-
tera une, quand vous
aurez loué la chambre.

Le bruit des voitures m'in-
commodera un peu, mai-
je m'y habituerai.

Quel est le prix ?

Voulez-vous la louer au
jour ou au mois ?

Je la prendrai au mois.

En ce cas, vous l'aurez à
raison de quarante cinq
francs par mois ?

Ce prix ne me convient pas.

Songez, Monsieur, que
vous serez logé sur une
des plus belles rue de
Paris.

J'ai l'intention de l'habiter
pendant plusieurs mois.
— Pourriez-vous me la
laisser à quarante francs ?

J'en suis bien fâché, Mon-
sieur, mais je ne le peux
pas.

Je vous la laisse pour qua-
rante francs, à condition
que vous paierez le ser-
vice au garçon.

Ուրիշ վերսակ մրն ալ ձգել
սուէք, վասնզի սափուկ
ծածկը վիյր սիրեմ :

Սաւանները փոխելու առ-
վորուքիւննիդ երբ է :

Սովորուքիւննիս սասնը
հինգ օրն անգամ մը փո-
խել է :

Կրնամ նախահաւեր կամ բն-
քրիքը սենեկիս մէջ ընել :

Սնտարակոյս Պարօն, երբ
ուզէք կերակուրնիդ վեր
կրնամք բերել :

Սուաջին յարկը հաւաւրան
մրն ալ ունիմք :

Որովհետեւ ամէն գիշեր դուրս
ելնելու եմ, պէ՛տ է որ ու-
զած ասեմս պանդոկին
դուռը բանան :

Սննդ եղէք, Պարօն, գի-
շերը մը ծամուն որ ուզէք
կրնամք զարնել ու ներս
մտնել :

Մոմը եւ շաքարը ես ինքս
պիտի գնեմ :

Ինչպէս որ կամիք :

Սպասաւորները կրնան իմ
փոքրիկ յանձնարարու-
քիւններս կատարել :

Faites mettre une seconde
couverture, j'aime à être
chaudement couvert.

Quand changez-vous les
draps ?

Nous avons l'habitude de les
changer tous les quinze
jours.

Pourrai-je déjeuner ou di-
ner chez-moi ?

Certainement, Monsieur,
on montera votre dîner
quand vous voudrez.

Nous avons même une ta-
ble d'hôte au premier.

Comme je dois sortir pres-
que tous les soirs, je
voudrais qu'on m'ouvrît
la porte de l'hôtel à
toute heure.

Ne vous inquietez pas,
Monsieur, vous pouvez
sonner et rentrer à toute
heure de la nuit.

J'achèterai moi-même la
bougie et le sucre.

Comme Monsieur le vou-
dra.

Vos gens pourront-ils faire
mes petites commis-
sions.

Ձեռքէս եկածը պիտի ընեն
զձեզ գոհացունելու հա-
մար :

Հանեցէ՛ք անցագիրնիդ սալ,
որ պանդոկի գրքին մէջ
արձանագրեմ :

Դ .

Կրնամ ինձի ցոյց սալ, այս
իւր, հանրան—Հանեցէ՛ք
ըսել թէ ո՞ր կողմն է, այս
իւր, փողոցը :

Այս իւր, տղն երթալու հա-
մար էն կարն հանրան
նրն է :

Կրնամ ըսել ինձի թէ, այս
իւր, հրապարակէն հե-
ռի եմ :

Ասկէ մինչեւ, այս իւր ...
հրեան հանրայ է :

Նամակասունը պիտի եր-
թամ :

Որ՞ կողմէն երթալու է :

Այս հանրէն շիտակ գացէ՛ք :

Այնուհետեւ՝ մօջ կողմը թէ
ձախ կողմը դառնալու է :

Աջդ :

Այնուհետեւ :

Այնուհետեւ, ձախդ :

Այնուհետեւ :

Je ferai tout ce qui dépen-
dra de moi, pour que
vous soyez bien content.

Ayez la bonté de me don-
ner votre passeport,
pour l'enregistrer sur le
livre de l'hôtel.

IV.

Voulez-vous bien m'indi-
quer le chemin de
me dire où est le
s'il vous plaît ?

Quel est le chemin le plus
court pour aller à ?

Pourriez-vous me dire si
je suis loin de la rue de...?
de la place ..?

Combien y a-t-il d'ici à ..?

Je vais aller à la poste
aux lettres.

Par où faut-il aller ?

Vous n'avez qu'à suivre
cette rue, tout droit.

Faut-il ensuite tourner à
droite ou à gauche ?

A votre droite.

Et puis après ?

Après ! à votre gauche.

Et puis après ?

Այնուհետեւ . հարցուցէ՛ք :

Après ! Vous demanderez.

Որ^ո կողմն է, այս ինչ, փո-
ղոցը :

Où se trouve la rue de ...?

Չախ կողմիդ երրորդ փո-
ղոցն է :

C'est la troisième à votre
gauche.

Պարօն.....ի՞նչ տունը այս
կողմերն է :

Est-ce par ici la maison de
Monsieur....?

Ճամբան շփոթեր է՛ք . —
Այն տնէն խիստ հեռի
մնացեր է՛ք :

Vous vous êtes écarté du
chemin ; vous en êtes
bien loin.

Պարօն.....ի՞նչ բնակարանն
այս է :

Monsieur, demeure-t-il
ici ?

Չէ՛ Պարօն , հոս չբնակիր,
պէ՛տք է 40 կամ 44 քիւն
երթալ :

Non Monsieur, il ne de-
meure pas ici, il faut
aller au n° 40 ou bien
au 44.

Կրնա՞մ իր հասցէն ինձի տալ :

Pourriez-vous me donner
son adresse?

Կամ ի՞նչ ինձ առաջնորդել :

Voulez-vous bien m'y con-
duire ?

Մեծաւ հաճութեամբ, Պա-
րօն , եթէ ձեր ուզածն ալ
այն է :

Très volontiers, Monsieur,
si cela vous fait plaisir.

Այո՛ , բայց այն պայմանաւ
որ աշխատութիւնն ինձ վը-
հարեմ :

Oui, mais à condition que je
vous paierai votre peine.

Չե՛ր հաճութեան պէտք ըրէ՛ք,
Պարօն . — Բարի դիտաւո-
րութեանց դէմ կենալու
ամբարտաբան չունիմ :

Comme il vous plaira,
Monsieur. — Je ne contra-
rie jamais les bonnes in-
tentions.

Այդքան արագ մ'երթալ :

N'allez pas si vite.

Շատ շնորհապարտ եմ ձեզի :	Je vous suis extrêmement obligé.
Այս մօտերս կանգերու կայան մի կնայ :	Y a-t-il près d'ici une station de voitures?
Առաջին ձախ կողմի փողոցին մէջ կրնամ գտնել :	Vous en trouverez une dans la première rue à gauche.
Հրապարակին վրայ կանգեր կրնամ գտնել :	Vous trouverez des voitures sur la place de...
Կանաւոր չորս հոգիի տեղ ունի՞ս :	Cocher, avez-vous quatre places?
Միայն երկուքի տեղ ունիմ :	Je n'en ai que deux.
Այս ինչ, փողոցը, հրապարակը, տար գիւ. թիւ 167 :	Conduisez-moi à la rue... à la place..... n° 167.
Ժամնով՝ եթէ մէկ երթի համար պիտի վարդէ՞ :	Est-ce à l'heure ou à la course que vous me prenez ?
Մէկ երթի համար . — Կանգիդ թիւը տուր :	C'est à la course . — Donnez moi le numéro de votre voiture.
Կանաւոր ձիերդ քէ :	Filez vite, cocher.
Բաւական տուտ չես երթար :	Vous n'allez pas assez vite.
Ձիերս խիտ հոգնած են այսօր :	Mes chevaux sont très fatigués aujourd'hui.
Սխալեցա՞ր, 167 թիւը պէտք է գիտ տանել եւ ոչ 177 :	Vous vous trompez, c'est au numéro 167 et non pas 177.
Ահաւասիկ հասանք.	Nous voici arrivés.
Ահաւասիկ հինգ ժողովնոց մը, մնացածը ետ տուր :	Voici une pièce de cinq francs, rendez moi le reste.

Դեռ մէկ ժուանք հիսուն սանթիմ պիտի տամ ինձի :	Vous me devez encore un franc cinquante centimes.
Բան մը չըմոռցնա՞մ, Պարօն :	Vous n'oubliez rien, Mon- sieur?
Չէ, ահաւասիկ քսանը հինգ սանթիմ ալ քեզի համար :	Non; voici vingt cinq cen- times pour vous.

Ե

Ջանգալը դնւմ զարկի՞ք :
Սպումաւոր, պիտի հաւեմ :
Ինչ՞ է փափաքածնիդ : —
: Ինչ՞ կ'ամիք հաւել :
Քիչ մը պաղ միս եւ ոչխա-
րի կողակ ուզեմ ուտել :

Պիփքեք մը. — Մաս մը սեխ
տուէք :

Քիչ մը կարագ տուէք :

Խաւած հաւկիթ տուէք ինձի :

Այս հաւկիթներն եփած չեն :

Շատ պինտ են. — Թարմ
չեն. — Ան սուր :

Եղի մէջ եփած երկու հաւ-
կիթ տուր :

Աղամանը ինձ անցուր .

V

Monsieur a sonné ?
Garçon, je désire déjeuner.
Qu'est-ce que Monsieur
désire prendre? — Quo
désirez-vous manger?
Je serais bien aise d'avoir
un peu de viande froide
et une cotelette de mou-
ton.
Un beefsteack. — Une tran-
che de melon.
Je voudrais avoir un peu
de beurre.
Donnez-moi des œufs à la
coque.
Ces œufs ne sont pas cuits.
Ils sont trop durs. — Ils ne
sont pas frais. — Rem-
portez-les.
Donnez-moi deux œufs sur
le plat.
Passez-moi la salière. —

— Մանանեխ սուր ինծի :	Donnez-moi de la moutarde.
Քաճէն բաւական ուժով չէ. — Չափազանց թեթեւ է.	Le café n'est pas assez fort. — Il est trop faible.
Շօֆօլա պիտի խմեմ :	Je prendrai du chocolat.
Չուրով կամի՞ք խմելը՝ եթէ կարով :	Comment le prenez-vous? à l'eau ou à la crème
Չուրով. — Կարովն աւելի ախորժեղի է ինձ :	Je le préfère à l'eau, — à la crème.
Սեղանը վերցնալ :	Vous pouvez desservir.
Այստեղ հաշարան մը կանոյ :	Y-a-t-il une table d'hôte ici?
Քանի՞ն կերակուր ունեն :	A quelle heure dine-t-on?
Գինին ալ այս գնոյն մէջ է :	Le vin est-il compris dans ce prix-là?
Ճաշի սրահը երթանք :	Passons dans la salle à manger.
Տիկինին աթոռ մի տուէ՛ք :	Donnez une chaise à Madame.
Բարեհաճեցէ՛ք քիչ մը անդիօք նստիլ :	Auriez-vous la bonté de reculer un peu.
Բարեհաճեցէ՛ք սա ափսէն ինձ անցընել :	Voulez-vous bien avoir la complaisance de me passer cette assiette.
Հաց — Չուր — Բերննչուցիմ — Սպասաւոր, հաց տուր :	Je n'ai pas de pain. — d'eau. — de fourchette. — Garçon, du pain.
Այս ինչի միս է :	Quelle viande est ce ?
Ինչ՞ է այս կերակուրին անունը :	Comment appelez-vous ce plat?
Խնդրեմ սա կերակուրն ինձ անցուցէ՛ք.	Auriez-vous la bonté de me passer ce plat.

Ասկէ հրամայրնեմ ձեզի:

Կամի՞ք աւելի առնել — ինչ
մրն մը :

Խիս շնորհաւոր էք , ինչ
մրն ալ պիտի առնեմ:

Չէ , շնորհակալ եմ , ունե-
ցածս բաւական է :

Սպասաւոր , մաքուր դա-
նակ մը տուր :

Բանջարեղէն չէ՞ք ուտեր :

Ուզածնիդ ինչ պտուղ է :
— Որ՞ տեսակ պտուղէն
պիտի ուտէք :

Սպասաւոր , խցահանը բեր :

Սա շամփանյի շիշին բե-
րանը բաց :

Այս գինին շատ վրփրուն է :

Շատ անօթով եմ , զգես-
նուղ վրայ գինի բափե-
լուս համար :

Աղաչեմ հոգ մընէք , բան
մը չէ :

Պարօններուն կամքը ինչ է :

Երկու զաւար բաճէ , պզտիկ
զաւար մը *ֆոկաֆ* եւ ֆա-
նի մը սիկար տուր մեզի :

Ուզած բաճէս կարով է .
— Առանց կարփի է :

Vous en offrirais-je?

En voulez-vous d'avantage?
— encore?

Vous êtes bien bon; j'en
prendrai encore un peu.

Non, je vous remercie; j'en
ai suffisamment.

Garçon, donnez moi un
couteau propre.

Est-ce que vous ne mangez
pas de légumes?

Quel dessert désirez-vous?
— Que prenez-vous pour
dessert?

Garçon, apportez un tire-
bouchon.

Débouchez cette bouteille
de champagne.

Ce vin mousse beaucoup.

Je suis vraiment désolé
d'avoir versé du vin
sur votre habit.

N'y pensez pas, je vous
prie: ce n'est rien.

Qu'est ce que ces Messieurs
désirent.

Donnez nous deux demi-
tasses, un petit verre de
cognac, et des cigares.

Je prends de la cème dans
mon café. — Je le prends
sans crème.

Գարեջուր ունի՞ք :

Ինչ՞ տեսակ սառանուէ ունի՞ք :

Ելակով — կիսրօնով, — կարծով սառանուէ ունի՞ք :

Կամի՞ք ինձ տալ օրագիրը :

Որ՞ օրագիրն է ուզածնիդ :

Սիեքլը. — Օփիսիօսն Նասիօսիար տուէք. — Իլլիւրոսիօսը. — Շառիփսնիս ինձ անցուցէք :

Առայժմ ուրիշի ձեռքն է :

Շուտ մը կարթում ու տամ :

Գնտախաղ մի ունի՞ք :

Գաւաթ մը շաքարեայ ջուր տուէք ինձի,

Գաւաթ մի չայ — փօնչ — շաք գինի — յիսօնաս տուէք :

Սպասաւոր, քանի պիտի վճարեմ :

Գլխարկս ինձի տուր :

Այս տեղ բասրօն մի կ'ունի :

Այո, բայց այս միջոցիս չեն խաղար :

Այս գիշեր տեսարան երթալու միտք ունի՞ք :

Avez-vous de la bière ?

Quelle glace avez-vous ?

Avez-vous des glaces aux fraises. — au citron. — à la crème ?

Voulez-vous bien me donner le journal ?

Quel journal désirez-vous

Donnez-moi le *Siècle*. — *L'Opinion nationale*. — Passez moi *l'Illustration*. — *Le Charivari*.

Il est en main pour le moment.

Je ne serai pas long.

Avez-vous un billard ?

Donnez-moi un verre d'eau sucré ?

Donnez-moi une tasse de thé. — un verre de punch — un verre de vin chaud — de limonade.

Garçon, combien ai-je à payer.

Donnez moi mon chapeau.

Y-a-t-il un théâtre ici ?

Oui, mais on n'y joue pas maintenant.

Vous proposez-vous d'aller au spectacle ce soir ?

Այս գիշեր ինչ խաղ կայ :	Que donne-t-on ce soire?
Նորուկ խաղ մըն է :	C'est une nouvelle pièce.
Գնա երկրորդ յարկը շօժ մը վարձէ ինծի համար :	Allez me retenir une loge des secondes.
Երկու ար՞ո՞ւ վարձէ :	Retenez-moi deux stalles,
Ներս մտնելու գինն ինչ է :	Quel est le prix d'entrée ?
Տեղ չըկայ :	Il n'y a pas de place.
Մահը լեցուն է :	La salle est pleine.
Առաջին կարգը կրնամ տեղ ունենալ :	Pourrai-je avoir une place aux premières ?
Առաջին կարգի երեք տոմսակ տուէ՛ք :	Trois billets des premières, s'il vous plaît.
Խաղին յայտարարութիւնը ուր կրնամ գնել :	Où pourrai-je me procurer le programme?
Այս խաղը քանի արարւած է :	Combien d'actes a-t-elle cette pièce ?
Այս դերասանին — Դերասուհիին անունը ինչ է :	Quel est le nom de cet acteur — de cette actrice ?
Խնդրեմ որ գլխարկնիդ վար առնէք :	Otez votre chapeau, s'il vous plaît.
Քիչ մը դուրս ելնելու միտ ունիմ. Կամի՞ք տեղս պահել :	Je voudrais sortir un peu. Auriez-vous la bonté de garder ma place?
Պիտի վերադառնամ, Պարօն :	Reviendrez-vous Monsieur?
Խաղիկն ալ պիտի տեսնէք :	Restez-vous pour la petite pièce ?
Թատրօնը լմրննալէն ետք պիտի գամ զձեզ տեսնել :	J'irai vous retrouver après le spectacle.
Գաւազանաց ու անձրեւապահաց տեղն ուր է :	Où est le bureau des cannes et des parapluies ?

Ահաւասիկ 159 քիւր : Գա- լազանս տուէ՛ք :	Voici le n° 159, - donnez- moi ma canne.
Ֆիւքանցու քաժքա գնելու միտք ունի՛մ :	Je voudrais acheter du taffetas pour robe.
Կամի՛ք ցոյց տալ :	Voulez-vous me montrer ?
Ստոր գինն ի՛նչ է :	Quel est le prix de cet ar- ticle ?
Այս կտուր — Այս կերպար հանի՛ք պիտի ծախէ՛ք :	Combien vendez-vous cette étoffe — ce tissu ?
Քանի՛ է տար գինը :	Combien est-ce ?
Շատ քանկ է . այդ գինով չեմ ուզեր :	C'est trop cher. Je n'en veux pas à ce prix-là.
Վերջի գինն րա՛էք :	Dites-moi le dernier prix.
Գինը որոշված է , Պարօն :	Monsieur , c'est un prix fixe.
Մէղք որ չկրնամք պիտի համաձայնիլ :	Je regrette que nous ne puissions pas nous ar- ranger.
Կամի՛ք ինձ ասուի (չուհա) ցոյց տալ :	Voulez-vous bien me mon- trer du drap ?
Ուզածնիդ հր՛ տեսկէն է :	De quelle espèce désirez- vous ?
Բարակ ասուիէն . — Հասա- րակ ասուիէն :	Du drap fin . — Du drap ordinaire.
Ուզածնիդ հր՛ գոյնէն է :	De quelle couleur le dési- rez-vous ?
Քովերնիդ գտնված բոլոր գոյները ցոյց տուէ՛ք :	Montrez-moi toutes les cou- leurs que vous avez.
Մութ գոյնն ինձ առաւել ախորժելի է :	Je préfère les couleurs fon- cées.
Ասիկայ վերջի հորակիրն է :	Ceci est tout-à-fait à la mode.

Սակարկելը չեմ սերեր :

Je n'aime pas à marchander.

Ուզած գներնիդ ինչ է :

Quel prix m'en demanderez-vous ?

Ամէնը հրչափ ելաւ :

A combien tout cela se monte-t-il ?

Ահաւասիկ դրամնիդ. —
Տեսէք թէ հաշիւը հիշես է :

Voici votre argent. —
Voyez si le compte y est.

Կամի՞ք սա դրամս մանրել :

Voulez-vous me donner la monnaie de cette pièce ?

Ահաւասիկ քսան ժուաքնոց
մը, եւելցածը տուէք :

Voici une pièce de vingt francs; ayez la bonté de me rendre.

Քանի՞ պարտք ունիմ ձեզի
այս փոքր մասին համար :

Combien vous dois-je sur ce petit article ?

Ինչ ժուանք եւ հիսուսան-
քիմ տալիք ունիք :

Vous avez à me donner neuf francs cinquante.

Ասոց ամէնն ալ հետերնիդ
պիտի տանիք :

Vous emportez tout ça avec vous ?

Չէ. այս գիշեր. — Վաղ առ-
տու, իմ տունս խրկեցէք :

Non; envoyez le ce soir. —
Demin matin chez moi.

Ահաւասիկ հասցէս :

Voici mon adresse.

Չ

VI

Հրամաննիդ հարտեղացի էք :

De quel pays êtes-vous, Monsieur ?

Կոստանդնուպոլիսէն եմ :

Je suis de Constantinople.

Ուրեմն թուրք էք :

Vous êtes Turc alors ?

Ոչ, Պարօն . Հայ եմ .

Non Monsieur; je suis Arménien.

Ա՛ . Եւ ինչպէս :

Ah! et comment cela?

Ասիկայ դիւրիմանալի է .
— Ինչպէս որ Աւստրիոյ
Հօնկարացիք Աւստրիացի
չեն, նոյնպէս եւ Թրքաս-
տանի Հայերն ալ Թուրք
չեն :

C'est facile à comprendre,
— Les Arméniens de la
Turquie sont Arméniens
comme les Hongrois de
l'Autriche sont Hongrois
et non Autrichiens.

Պօլսոյ մէջ շատ Հայ կան :

Y-a-t-il beaucoup d'Arméniens à Constantinople?

Երկու հարիւր հազարի շուրջ
կայ :

Il y en a près de deux cent
mille.

Մահմէտական չեն . այն-
պէս չէ :

Ils ne sont pas musulmans
n'est-ce pas?

Ոչ, Պարօն . Քրիստոնէայ են :

Non Monsieur; ils sont chré-
tiens.

Ուղափան :

Catholiques?

Ուղափան, բայց ոչ հռո-
մէական :

Catholiques, mais pas ro-
mains.

Ուրեմն Պապին իշխանու-
թիւնը չէ՞ նանաչեր :

Alors vous ne reconnaissez
pas l'autorité du Pape?

Ամենեւ ին :

Pas le moins du monde.

Հասկըցայ . հերձուած էք :

Je comprends, vous êtes
schismatiques.

Այո՛, ձեր մտնովր, ինչպէս
որ դուք՝ մեր մտնովր :

Oui, par rapport à vous, de
même que vous, par
rapport à nous.

Հայոց թիւը հրշափ է :

Combien y-a-t-il d'Arméniens
en tout?

Հինգ միլիօն, որոց մեծ մա-

Il y en a cinq million en-

սը Հայաստան, մնացորդն
ալ ցրված է ամէն երկիր :

viron. La plupart sont en
Arménie. Le reste est dis-
persé sur toute la surface
de la terre.

Ամերիգայի մէջ ալ կայ :

Y en-a-t-il en Amérique?

Ամերիգայի, Հնդկաստանի
Ովկիանիայի եւ Ափրի-
կէի մէջ ալ կայ :

Il y en a en Amérique,
aux Indes, en Océanie,
et en Afrique.

Իրենց Հայրենիքէն այդչափ
հեռանալուն պատճառն
ի՞նչ է :

Et qu'est ce qui les a atti-
rés si loin de leur patrie .

Առաջին պատճառն է բար-
բարուսաց անդադար ար-
շաւանք, որ քրին մեր
երկրին վրայ. հետեւաբար
վաճառականութեան վե-
րայ հայոց ունեցած բնա-
կան ախորժն ալ նպաս-
տած է :

D'abord les invasions des
barbares multipliées
dans notre pays, ensuite
le goût du commerce in-
né chez tous les Armé-
niens.

Այդ միջոցով գաղթականու-
թիւններ եւս հաստատ
ըլլալու էք :

Vous avez dû fonder des co-
lonies par ce moyen-là .

Հրամեր էք. Վալախիայի,
Մոլդավիայի եւ Կալիցի-
այի մէջ Հայ գաղթակա-
նութիւններ ունի՞մք :

Certainement. Il y a des
colonies Arméniennes en
Valachie, en Moldavie
et en Galicie.

Այդ գաղթականութեանց
բոլորն ալ ազգայնութիւ-
նին պահեցին մինչեւ
ցայժմ :

Toutes ces colonies ont
elles conservé leur natio-
nalité jusqu'à ce jour ?

Անուանածներու բոլորն ալ
մինչեւ ցայժմ Հայ կեցան

Toutes celles que je viens
de nommer; sont restées

բայց ուրիշներ ալ կան,
որ Ալներիայի գաղթա-
կանութեան պէս իրենց
նախնեացը յիշատակու-
թիւնն անգամ կորուսած
են բոլորովին.

Միքէ Ալներիացիք Հայու
սէն են :

Պատմութիւնը մեզի այնպէս
կարծեցունցած է :

Քաղաքական կառավա-
րութիւն չունենալով ինչ-
պէս ըրիք որ մինչեւ հիմա
մընացիք :

Մեր նախնեաց կրօնքին մէջ
հաւատարիմ կենալով :

Զձեզ ամրացրնող կապը
միայն մտ է :

Ասկէց ուրիշ, Սահմանա-
դրութիւն մըն ալ ունիմք
բոլոր Տանկաստանի Հա-
յոց համար :

Այդ սահմանադրութեանը
ձեզի տուած իրաւքը ինչ է :

Մեզի տուած իրաւունքն է,
Հայոց ժողովը քուէար-
կութեամբ կազմել, որ
ազգային ամէն պիտոյից
վարչութեանը պատշտն
ունի :

Arméniennes. Mais il y en
a d'autres, telles que la
colonie d'Algérie, qui
ont perdu complètement
le souvenir de leur ori-
gine.

Est-ce que les Algériens
sont d'origine arméni-
enne ?

C'est du moins l'histoire
qui nous le fait supposer.

Puisque vous n'avez plus
d'existence politique,
comment avez vous fait
pour vous conserver
jusqu'à présent ?

C'est en restant fidèles à
la religion de nos pères.

Est-ce le seul lien que vous
avez ?

Nous avons de plus une
Constitution qui s'étend
aux Arméniens de tout
le territoire turc.

Quels sont les droits que
vous donnent cette Cons-
titution ?

Elle nous permet de nom-
mer par la voie du vote
une assemblée composée
exclusivement d'Armé-
niens, qui s'occupent des
intérêts nationaux.

- Հայերը մասնաւոր լեզու ունին, չէ՞նէ Հրէից պէս բնակած երկիրներուն լեզուն է խօսածնին :
- Les Arméniens ont-ils une langue nationale, ou bien comme les Juifs parlent-ils la langue du pays qu'ils habitent ?
- Հայերը սովորութիւն ունին իրարու հետ Հայնակ խօսելու :
- Les Arméniens entr'eux ne parlent que l'Arménien.
- Հայ լեզուին ծագումը յորմէ է :
- De quelle langue dérive l'Arménien ?
- Եւ ո՞չ մէկէն . Հայերէնը մայր լեզու է :
- D'aucune, c'est une langue mère.
- Հարուս է :
- Est-elle riche ?
- Իբրեւ մայր լեզու, յունարէնին եւ լատիներէնին չափ հարուս է :
- En sa qualité de langue mère, elle est aussi riche que le grec et le latin.
- Ըսել է որ գրականութիւն ալ ունի՞ք :
- Vous avez une littérature alors.
- Մեր գրականութիւնը ամենէն ըսիբներուն կարգն է :
- Notre littérature est une des mieux composées.
- Ձեր պատմաբանաց ամենէն հռչակաւորները որոնք են :
- Quels sont vos historiens les plus célèbres ?
- Շատերուն մէջ անուանի են, ՄՈՎՍԷՍ ԽՈՐԵՆԱՑԻՆ, եւ ԵԼԻՇԷՆ :
- Nous avons entr'autres MOÏSE DE KHORÈNE, et ELYSÉE .
- Փիլիսոփաներ ունի՞ք :
- Avez-vous des philosophes ?
- Երեւելի Փիլիսոփայից մէջ ԵԶՆԻԿՆ ունի՞մք, որ ճոանսերէնի եւս թարգմանված է :
- Parmi les philosophes les plus distingués il y a EZNIG qui a été même traduit en français.
- Միայն ԵԶՆԻԿՆ է ճոանսերէնի թարգմանված :
- EZNIG est-il le seul qu'on ait traduit en notre langue ?

Ներեցէք, սոգսէս Խորենացի,
Ելիշէ, եւ ուրիշ
շատր ալ կան որ թարգ-
մանված են հայոց եւ
ճոանսրգներուն ձեռով :

Միթէ : Կան ուրեմն Ֆր-
նանսրգներ որ հայերէն
գիտեն :

Ասիկայ զարմանալի բան
մը չէ. քանի որ Կայսե-
րական գրասան մէջ Հայ-
երէնի մասնաւոր դասա-
սուսիւն կայ :

Ձեզ հանչնալու համար
խիստ ուրախ եմ Պարօն :
Մեղք որ այդպիսի երե-
ւելի ազգի մը վրայ բա-
ւական ծանօթութիւն
չունիմք :

Պատահուն այն է, որ արեւե-
լեան ուրիշ ազգաց նման
պարծենալու սովորու-
թիւն չունիմք :

Ի տեսութիւն Պարօն :
Է

Այս աղուոր փողոցը ո՞րն է :
Ռիվոլիի փողոցն է, ինչ
ասեցէն ի վեր բացուած :

Այ կողմի սա մեծ շէնքը :
Ո՞րն է :

Ասի Լուվրն է. որ ժամա-
նակաւ Ֆրանսաի թագա-
ւորներուն բնակարան էր,

Pardon Monsieur; NOISE DE
KHORENE, ELYSEE et une
foule d'autres ont été
traduits par des français
ou par des arméniens.

Ah, vraiment! Il y a donc
des français qui savent
l'arménien?

Quoi d'étonnant? Puisqu'il y
a un cours d'Arménien
à la Bibliothèque impé-
riale de Paris.

Je suis charmé d'avoir
fait votre connaissance.
Monsieur. — Je regrette
qu'un peuple d'un si
grand intérêt que le vôtre
soit si peu connu de nous.

C'est parceque nous n'avons
pas l'habitude de faire
parler de nous comme
tant d'autres nations de
l'Orient.

Au revoir Monsieur.
VII

Quel est cette belle rue?
C'est la rue de Rivoli,
ouverte depuis peu.

Quel est donc ce grand édi-
fice à droite?

C'est le Louvre, autrefois
la résidence des rois de
France, servant actuele-

Եւ այժմ քանգարանի
փոխված է :

Այժմեան քաղաւորներն ուր
բնակին :

Թիւյրրի պալատին մէջ,
գոր Կայսր Լուվրի պալատին
միացուց, 1857 ին :

Ուրեմն Արքայական Պալատ
ըսուածն ինչի ծառայէ :

Ասենով Ժեռով իշխանին
բնակարանն էր. այժ նչ
մէկ բանի չըծառայէր :
Պարսէզին չորս կողմը
ընդարձակ անցքեր կան,
ուր եւ Փարիզու գեղեցիկ
եւ էն սուղ ծախսող խա-
նութիւնը կան : Ասանցմէ
գոտ երկու քահանայ,
մէկը *Փռանարզի* քահա-
նը եւ միւր *արքայական*
պալատին քահանայ, ուր
խաղցրվածները սմենէն
ծաղրաւարժ խաղերն են :

Ով՞ շինել տուաւ այս պա-
լատը :

Քարտիսալ Տիւբ սը Ռիշելի-
էօ, Լոսովիկոս ԺԳ. ին
հռչակաւոր պատճառա-
ւարը շինել տուաւ իրեն
համար, որ եւ յետոյ քա-
ղաւորին բաշխեց :

Հիմայ երթանք Եղիւսեան
դաւոս ըսված տեղը պը-
տքիսին :

ment de musée.

Et où donc les Souverains
habitent-ils maintenant?

Aux Tuilleries que l'Empe-
reur a réuni au Louvre
en 1857.

Et le Palais-Royal à quoi
sert-il?

C'était la demeure du prince
Jérôme : pour le mo-
ment il n'a pas de des-
tination. Tout autour du
jardin il y a des vastes
galeries où sont les ma-
gasins les plus beaux et
les plus chers de Paris.
Il y a de plus deux théâ-
tres, le théâtre *Fran-
çais* et le théâtre du *Pa-
lais Royal*, où l'on ne
joue que des pièces co-
miques.

Qui est-ce qui a fait cons-
truire ce palais?

C'est le cardinal duc de
Richelieu, célèbre mi-
nistre de Louis XIII,
qui l'a fait construire
pour lui-même, qui plus
tard l'a légué au Roi.

Allons nous promener
maintenant aux champs-
Elysées.

Այս անցած հրապարակնիս
հրն է :

Միաբանութեան հրապարակն է : Մէջ տեղինն ալ
Լուսօրի կորողն է ,
Եգիպտոսի Փոխարքայէն
ընծայված առ Արքայն
Լուի-Փիլիպ :

Եղիւտեան դաւտն մյս է :

Այն Պարօն : Տես ինչ բազմութիւն մարդկան եւ
կառաց : Հոս է բոլոր
տեղազարդ անձանց ժամադրատեղ գրօտարանը :

Զախ կողմինը ճարտարութեան Պալատն է, ուր 1855
էն ի վեր սկսան անէն տեսակ արւեստահանդէսքն
ընել :

Եղիւտեան դաւտի ծայրին
երեւցած շէնքն ինչ է :

Յաղթական կամարն է ,
գոր Մեծն Նափօլէօն կառոյց :

Յաղթական կամարէն անդին ինչ կայ :

Ռուլօնյին անտար կայ .
Սքանչելի նեւելիք մը, որ
քանի մը տարիէն ի վեր
սեծամեծ շինութեամբ
զարդարեցին :

Quelle est cette place que nous traversons ?

C'est la place de la Concorde. Vous voyez en suite l'Obélisque de Luqsor, envoyé en présent par le Vice-roi d'Egypte à Louis-Philippe.

Est-ce ici les Champs-Élysées ?

Oui Monsieur. Voyez quelle foule, que de voitures. C'est le rendez-vous général du monde élégant.

Vous voyez à gauche le Palais de l'Industrie, où se font les expositions depuis 1855.

Quel est ce monument qu'on aperçoit au bout des Champs-Élysées ?

C'est l'Arc de Triomphe, construit par Napoléon le Grand.

Qu'est ce qu'il y a plus loin que l'Arc de Triomphe ?

Il y a le bois de Boulogne. Une promenade charmante, où l'on a fait depuis quelques années des travaux magnifiques.

Ա.ՏՈՐ ԱՆՉ ՏԵՍՆԵՂՈՒ ԲԱՆ ԿԱՅ:
ԸՆԴԱՐՃԱԿ լՆԵՐ, ԿԱՒԷՆ ՏԵՂ
ԱՐԻԵՍԱԿԱՆ ԱՊՔԻՒՐՆԵՐ,
ԱՐԵԼԵԿԱՆ ՈՆՈՎ *ֆկոշեր*,
ՈՒՐ ԱՔԵՏ՝ ՄԱՆԱԼԱՆՈՂ ԿԻ-
ՐԱԿԻ ՕՐԵՐՆ ԵՐԱԺԵՏՈՒՔԻՒՆ
ԿԱՅ:

ՀԻՄԱՅ ԿՐՆԱՄԲ ԲՈՆ ԵՐՔԱՂ:

ՕՊՐ ԱՄԱԿՕՏ ՐԼԱՂՈՒՆ ԲԱ-
ՄԱՐ՝ չԵՄ ԿԱՐԺԵՐ ՈՐ ԵՍՏ
ԲԱՂՄՈՒՔԻՒՆ ՐԼԱՅ ԵՒ ԿԱ-
ՐԵՆԱՄԲ ՂՈՒԱՐԵՆԱՆԱՂ:

Ա.Ղ ԿԵՐԱՅԻՒ ՎԱԽՆԱՄ ՔԷ
ՉԿԱՐԵՆԱՄ ՏԵՍՆԵՂ ՊՈՒ-
ԼՅՈՆՅԻՆ ԱՆՏԱՈՂ:

ԻՆՉՈՒ ԲԱՄԱՐ:

Վ.ԱՍՆՈՂԻ ԼՍԵՂԻ ՈՐ ՓԱՐԻՂԻ
ՕՊՐ ԱՔԵՏ ԱՆՃՐԵԼՈՏ Է,
ԲՈՒ ԲԱՍՆԵՂԷՍ ԻՎԵՐ ԱՂ
ՂԵՆ ԱՐԵԼԻ ԵՐԵՍ ՉՏԵՍԱՅ:

ԾԱՈՒԱՏՈՒՆ ԿԵՐՈՒՆ ՎՐԱՅ ԱՂ-
ՏՐՏԵՂՈՒ ԿԱՄԲ ՈՒՆԻՍ:

Ա.ԱԵՆԱՅԻՆ ՍԻՐՈՎ, ՎԱՍՆՈՂԻ
ԱՆՈՆՆՆՆՆ ՎՐԱՅ ԵՍՏ ՂՈՎԵՍ
ԼԱՍԺ ԵՄ ԵՒ ՉԵՄ ՈՒՂԵՐ
ՓԱՐԻՂԷՆ ԵՐՔԱՂ ԱՈՒԱՆՆ
ՂԱՆՈՆՆՆ ՏԵՍՆԵՂՈՂ:

ԿԱՈՒՄ ԻՐ ԲԱՍԻՄԲ:

Ա.ԲԱՐԱՍԻԿ ՄԱՍԼԷՆ ԵԿԵ-

Y-a-t-il quelque chose à voir
Il y a des lacs immenses,
des ruisseaux artificiels
presqu'à chaque pas; des
kiosques dans le goût
oriental où l'on donne
des concerts, principa-
lement les dimanches.

Pouvons-nous y aller main-
tenant?

Nous aurions peu de plaisir,
car le temps est couvert et
je doute que nous y trou-
vions beaucoup de monde

A ce compte-là je risque
bien de ne jamais voir le
bois de Boulogne.

Et pourquoi cela?

Parceque on m'a dit que
le climat de Paris était
toujours pluvieux, d'ail-
leurs depuis que je suis
arrivé je n'ai pas encore
vu le soleil.

Voulez-vous vous prome-
ner sur les boulevards?

Je veux bien; d'autant plus
que j'en ai beaucoup
entendu parler et je ne
voudrais pas quitter Pa-
ris sans les voir.

Prenons une voiture.

Nous voici devant a Ma-

դեցույն առջեւ հասանք :
Ասի Փարիզի էն գեղեցիկ
եկեղեցիներէն մէկն է :

Ինձ այնպէս բուի թէ դուր-
սէն եկեղեցիի երեւոյթ
չունի :

Վասնզի Նափօլէօն Ա. ին
ժամանակը, երբոր զանի
կառուցին, չէին գիտեր
թէ սակարանն ընեն զայն,
թաւրօն թէ եկեղեցի :

Ահաւասիկ Մասլէնի Ծա-
ռասունկը : Ասկէ աւելի
գեղեցիկ Ծառասունկեր
ալ կան :

Ինչ եւ իցէ, սրվիկա գե-
ղուն տեւ մը ունի :

Ինչ՞ պիտի ըսէք թէ որ Իսա-
լացոց Ծառասունկը տե-
նէ՞ մանաւանդ գիշեր
ատեն, կազերուն լոյսով :

Մինչեւ հւր հասանի Ծա-
ռասունկերուն ծայրը :

Մասլէնի եկեղեցիէն մինչ
ի Պասթիլ :

Ինչ՞ է Պասթիլը :

Պասթիլ ատենով կառավա-
րութեան բանսն էր, եր-
թալիք տեղերնու վրայ
կառուցած, որն որ մեծ
յեղափոխութեան ժամա-
նակը փլուցին : Յետոյ՝

deleine; c'est une des
plus belles églises de
Paris.

Je trouve qu'extérieure-
ment elle n'a pas l'appa-
rence d'une église.

C'est parce que, quand on
l'a construite sous Napo-
léon I on ne savait pas
si on en devait faire une
bourse, un théâtre, ou
une église.

Voici le Boulevard de la
Madeleine. Ce n'est pas
le plus beau des Boule-
vards.

C'est égal; c'est un beau
coup d'œil tout de même.

Que diriez vous, du Bou-
levard des Italiens, si
vous le voyiez surtout
le soir à la lueur du gaz?

Jusqu'où vont les Boule-
vards ?

De la Madeleine à la Bas-
tille.

Qu'est-ce que la Bastille?

La Bastille était une pri-
son d'Etat, élevée sur
l'emplacement où nous
devons arriver, et qui
fut détruite pendant la
grande révolution. En

Հոն սիւն մը կանգնեցին,
ուր արձանագրուած են,
1830 ին, յուլիսի յեղա-
փոխութեան նահաւակ-
վորներուն անունները:

Այս երկու կողմը կեցող
բազմութիւնն ինչ է:

Այդ մարդիք սպասեն որ
բացուին դուռը բացվի
եւ ներս մտնեն:

Ուրեմն շատ բացու
Ծառասուկներուն վրայ:

Տասն երկուքի չափ կայ:

Ահա Պաստիլլ հասանք:

Երբանք Բուսաբանական
Պարտէզը տեսնելու:

Կենդանասունը չէ այդ ը-
սածնիդ:

Իսկ եւ իսկ:

Ուրեմն ինչիւ Բուսաբանա-
կան Պարտէզ անուանեն
զայն:

Վանգի այս պարտէզը բո-
լոր երկիրներէն բոյսեր բե-
րելու եւ մշակելու հա-
մար շինված էր, որպէս
զի բուսաբանութիւն ուս-
նող երիտասարդաց դիւ-

1830 on y a élevé une co-
lonne, sur laquelle sont
inscrits les noms des vic-
times de la révolution
de juillet.

Quelle est donc cette foule
qui s'arrête des deux
côtés?

Ce sont les personnes qui
attendent l'ouverture du
théâtre pour y entrer.

Il y a donc beaucoup de
théâtres sur les Boule-
vards?

Il y en a à peu près une
douzaine.

Nous voici arrivés à la
Bastille.

Allons voir le Jardin des
Plantes.

Est-ce là où il y a des ani-
maux?

Précisément.

Pourquoi alors l'appelle-t-
on Jardin des Plantes.

Par-ce que ce jardin a été
créé pour y cultiver les
plantes de tous les pays,
afin de faciliter aux
jeunes gens l'étude de
la botanique. On y a

ռութիւն ըլլայ : Վերջերս
կենդանիներն ալ հոն բե-
րին , բայց զանոնք քիչ
անտէն Պուլօնի անտառ
պիտի փոխադրեն :

Սյս բաղին մէջ ուրիշ ինչ
նշուալ բան մի կ'այ :

Կօպլէնը կայ : Գործարան
մըն է անտէն գեղեցիկ
պատկերները բրդեղինով
օրինակող ' այն անտիկան
նման , որ էն վարժ աչքն
ալ կ'ընայ շփոթիլ :

Հնն երբանք հիմա :

Երկու շաբթի օրերը զոց է :
Ինչոր միւս օրերը մինչեւ
ժամը չորսին բաց է :

Ինչ՞ է այդ շէնքը որ Փարի-
զի բոլոր միւս շէնքերէն
բարձր երեւի :

Փանթէօնն է . Էկ երբանք :

Հոն ինչնշուալ բան մի կ'այ :

Նախ մեծակառոյց եկեղե-
ցի մը պիտի տեսնէք , ան-
կէ զայն անուանի ան-
ձանց գերեզմանները ,
ինչպէս Ռուսօի , Վօլթե-
նի եւ Սուֆլօի ' որ Փան-
թէօնին նախարարներն է :

placé les animaux plus
tard. Mais bientôt on
va les transférer au
bois de Boulogne.

Y-a-t-il encore quelque cho-
se à voir dans ce quartier?

Il y a les Gobelins : une
manufacture de tapis, où
l'on imite avec la laine
les plus beaux tableaux,
et cela au point de trom-
per l'œil même le plus
exercé.

Allons y maintenant ?

On n'y va pas le lundi; tous
les autres jours c'est ou-
vert jusqu'à 4 heures.

Quel est ce monument qui
paraît dépasser tous les
édifices de Paris ?

C'est le Panthéon: allons y.

Y-a-t-il quelque chose à
voir ?

Vous verrez d'abord une
église gigantesque, en-
suite les tombeaux de
quelques grands hom-
mes, entre autres ceux de
Rousseau, Voltaire et
Soufflot, l'architecte de
Panthéon.

Ենչպէս եղեր է որ Ռուսոսի
եւ Վոլթերի մարմինները
Եկեղեցիի մը տակը թաղ-
վեր են :

Լասն զի սկիզբէն Փանթո-
նը երեւելի մարդկանց յի-
շասակին նուիրված էր :
Ենչպէս որ սա արձանա-
գրութենէն ալ յայտնի է .
« *Առանց երեւելեաց Հայ-
« րենիք երախտագիտ :* »
Յետոյ այս Տանարը Եկե-
ղեցիի փոխեցին, առանց
գերեզմաններուն դպելու
եւ հակասի արձանագրու-
թիւնը փոխելու :

Կամք ունիս մինչեւ հաշի
տեսն ուրիշ մէկ հանի
չէնքեւ ալ պրտրտելու :

Ամենայն հանուրեամբ ,
Պարօն :

Եհաւաստիկ Նօթր-Տամի Ե-
կեղեցին, որ Փարիզի կա-
թողիկէն է : Շէնքն ալ երեւ-
տասաներորդ դարունն է :

Փարիզի ամենէն հին Եկե-
ղեցին այս է :

Է, Պարօն. Լուվրի պալա-
տին ետեւօք Սէն-Ճերմէն

Comment se fait-il qu'on
ait placé les restes de
Rousseau et de Voltaire
dans les caveaux d'une
église ?

Par ce qu'antérieurement
le Panthéon était un
temple consacré à la
mémoire des grands
hommes; ainsi que cette
inscription le prouve :
« *Aux grands hommes la
Patrie reconnaissante.* »
Plus tard on en a fait
une Eglise, tout en res-
pectant les tombeaux qui
s'y trouvaient déjà et
l'inscription du frontis-
pice.

Voulez-vous, en attendant
le dîner, que nous visi-
tions quelques autres
monuments ?

Volontiers, Monsieur.

Voici l'Eglise de Notre-
Dame, la cathédrale de
Paris. Elle date du
treizième siècle.

Est-ce l'Eglise la plus an-
cienne ?

Pardon Monsieur; il y a
l'Eglise de Saint-Germain

Լօֆսէրոսայի Եկեղեցին
կայ, որ անկէց շատ հին է:

l'Auxerrois, derrière le
Louvre, qui est bien
plus vieille.

Աջ կողմերնիս Օթէլ Տիտոն
(Տուն Ասուծոյ) յետ, որ
Փարիզի հիւանդանոցնե-
րուն ամենէն հինն է:

Vous voyez à votre droit
l'Hôtel-Dieu, l'hospital le
plus ancien de Paris.

Այս պալատը հին է:

Quel est ce palais ?

Օթէլ ինչ վիշտ է (Օթէվան
Քաղաքին): Հոն սքանչելի
սրահներ կան խիստ շքեղ
զարդարված եւ յետեղու
արժանի:

C'est l'Hôtel de Ville. Il y
a des salons magnifiques
richement décorés et
qui méritent d'être vus.

Ինչպէս ընելու է ներս մտ-
նելու համար:

Comment faut-il faire pour
y entrer ?

Տեսչութեան պատճօնեային
խնդիրք ընելու է, որ նա-
մակաւ հրաման սայ եր-
թալ, հինգշաբթի օր մը,
ժամը 10 էն մինչ ի 4:

Il faut adresser une de-
mande au Prefet de Po-
lice qui vous permettra
d'y entrer un jeudi, de
10 à 4 heures, sur la
présentation de la lettre
qu'il vous aura envoyée.

Դեռ հիւր կրնամք երթալ:

Où pouvons-nous encore
aller ?

Երթանք հասարակաց պար-
տէզները յետեղու:

Allons voir les jardins
publics.

Այս պարտէզը հին է:

Quel est ce jardin ?

Սա Քիւլյորի պալատին
պարտէզն է:

C'est le jardin des Tuil-
leries.

Ուրեմն այդ կայսեր պարտէ-
զն է: Ինչպէս կրնայ ըլ-
լայ որ հասարակութիւնը
հոն մտնէ:

C'est alors le jardin de
l'Empereur. Comment ce
fait-il que le public y
entre ?

Քէ որ այդ պարտզները հասարակաց չըլլային, Փարիզոց խեղճութիւնը այն ասէնը տեսնելու էր :

Իրաւունք ունի՞մ, այս տեղի տուները Արեւելի տուներուն պէս պարտզներով շրջապատած չեն :

Ինչպէս լաւ խնամված է այս պարտզը: Կարծեօք Փարիզի մէջ ասկէ ուրիշներն ալ կան :

Այո՛, Պարօն . դեռ Լիւքսամպուրկի եւ Արքայական պալատին պարտզները, եւ ասոցմէ զիս ուրիշ բաւ փոքրիկներ կան, որոց թիւը աստէ մ'ի վեր էվելցուցին *սֆան* անուամբ :

Երբանք Լիւքսամպուրկի պարտզը տեսնենք :

Նոյն առթիւ կրնամք Լիւքսամպուրկի պալատն ալ պրտքիլ :

Այս պալատն ի՞նչանի մը բնակութիւն է :

Սկիզբէն Մարիսը Մէտիսիզ Լասովիկոս ԺԳ. ին մօրը բնակարանն էր, որ կանուցանել տուաւ: 1789ին յեղափոխութենէն ետեւ

Eh ! mon Dieu, si ces jardins-là n'étaient pas publics, que deviendraient les Parisiens !

C'est vrai, les maisons ici ne sont pas comme celles de l'Orient, entourées de jardins.

Comme ce jardin est bien entretenu!

Ce jardin n'est pas le seul dans Paris, je pense.

Non Monsieur; il y a encore le jardin du Luxembourg, celui du Palais-Rayal, et une foule de petits jardins dont on a augmenté le nombre depuis quelque temps, sous le nom de *Square*.

Allons voir le Jardin du Luxembourg.

Nous profiterons de cette occasion pour visiter aussi le palais du Luxembourg.

Ce palais est-il l'habitation de quelque prince ?

Dans le principe, c'était la demeure de Marie de Médicis, mère de Louis XIII, qui l'a fait construire. Après la ré-

Պօնափառք Ա. հիւպաս
էղած ասէնր հոն նստաւ,
իսկ այժմեան բնակօղն է
Օերակոյտի նախագահը :

Այնպէս լսած էմ որ Լիւք-
սամպուրիի պալատը
քանգարան մըն է եղեր :

Մէկ մասը միայն ժամանա-
կակից պատկերահանաց
նկարներուն յատկացած է :

Լիւքսամպուրիի պալատէն
էլնելնուս էտել ուր պիտի
երթամք :

Սօւճլօի Փողոցէն անցնելով
Իրաւաբանութեան Դրպ-
րոցը պիտի պրտրտինք,
այն որ անցեալ օր ձեզի
ցոյց տալու մոռցայ :

Միտքս ի՞քն հարցնեմ. բանի
տարի տեւէ Իրաւաբանու-
թեան դասը :

Բանը գիտէ. Փաստաբանի
աստիճան հասնելու հա-
մար երեք տարի պէտք է.
իսկ *Sofphkon* (ուսուցիչ)
ըլլալու համար 4 տարի :

Շտտ գոն պիտի լինիմ եթէ
Բժշկութեան Դպրոցն ալ
տեսնեմ :

Պատրաստ էմ հոն եւս ձեզ
տուսչնորդելու, Պարօն :

volution de 1789 il a été
la résidence de Bonaparte
premier consul, aujour-
d'hui c'est le Président
du Sénat qui l'occupe.

On m'avait dit que le pa-
lais du Luxembourg
était un musée.

Une partie seulement qu'on
a cédée pour l'exposition
des œuvres des artistes
contemporains.

Où irons-nous en sortant
du Jardin de Luxem-
bourg ?

Nous monterons la Rue
Soufflot, pour visiter
l'École de Droit que j'ai
oublié de vous faire
remarquer l'autre jour.

A propos, Monsieur, de
combien d'années est
le cours de Droit ?

Cela dépend; pour obte-
nir le grade d'Avocat,
il faut trois ans, mais
pour avoir celui de Doc-
teur, quatre ans.

Je ne serai pas fâché de
voir aussi l'École de
Médecine.

A votre service, Monsieur.

Ահաւաստիկ Բժշկութեան
Դպրոցը հասանք: Իասի
մ' ունկնդիր լինելու կամք
ունիք:

Շատ աղէկ, թէ որ դասը
հասարակաց է:

Սա՛ քիմիագիտութեան ա-
ռաջին տարւոյ դասերուն
տեղն է, եւ այս քովի
ամֆիթատրոն ալ երկրորդ
տարւան աւակերաց հա-
մար է, ուր լինին անդա-
մազննութեան դասաը-
ւորքիւնք:

Կրնամք հոն եւս մտնել:

Այն կրնամք, բայց առա-
ջուց քեզ ձեզի, թէ յո-
ճեալ դիակներ պիտի տես-
նէք հոն: Հոգեւորդ չէ:

Չէ, Պարօն, ամենեւին հոգ
չէ:

Հիմա գործնական Դպրոցը
երթանք՝ ուր աւակերտք
յօւսեւ ռուսացին: Թէ որ
տեսն ունենամք Քլամատ
եւս կարող եմք երթալ
տեսնելու, որ հոն ալ դիակ
յօւսեւելու տեղ կայ, բայց
միւսներէն աւելի մեծ:
Հոն քանի չափ աւա-
կերտք պիտի տեսնէք, որ
արանի մը մէջ դիակներ

Nous voici arrivés, à l'E-
cole de Médecine. Vou-
lez-vous entendre un
cours?

Si c'est public, je le veux
bien.

Tous les cours sont pub-
lics. C'est ici le cours
de chimie de première
année. Dans l'amphithé-
âtre d'à côté se fait le
cours d'anatomie pour
les étudiants de deuxi-
ème année.

Pouvons-nous y entrer
aussi?

Nous le pouvons, mais je
vous avertis que vous
allez voir dissequer des
cadavres. Cela ne vous
fait rien?

Non Monsieur, cela ne me
fait rien.

Allons maintenant à l'Ecole
pratique où les élèves
apprennent à dissequer.
Si nous avons le temps
nous irons visiter Cla-
mart, qui est également
une école de dissection,
mais plus grande que
toutes les autres. Vous y
verrez, dans une salle,
une vingtaine d'élèves

յօժատելու զբաղած են :

occupés chacun à tailler dans un cadavre.

Բոլոր կրթութեան վերաբերեալ բաներուն հետաքրքիրն են: Ուրիշ այսպիսի տեղեր ալ ինձի ցուցընելու կամք ունիմ :

Je m'intéresse beaucoup tout ce qui regarde l'instruction. Voulez-vous bien me montrer encore d'autres établissements?

Հնա, Իրան, Սոնպօսի համալսարանն երթանք, ուր Ֆուանսայի Հն երեւելի դասատուներն ամէն նիւթի վրայ խօսին :

Si, c'est cela, allons à Sorbonne, où les professeurs les plus distingués de France font des cours, sur toutes les matières.

Շնորհիք ըրէ՛ք ինձ ընդարձակ տեղեկութիւն տալու՝ այդ տեղին վրայ :

Donnez - moi, s'il vous plait, une idée plus étendue de cet établissement.

Մեծաւ համոզեալմք, Պարօն : Սոնպօս երեք տարբեր հեմարան ունի . Գրոց, Գիտութեանց եւ Աստուածաբանութեան հեմարանները :

Volontiers, Monsieur. La Sorbonne contient trois facultés différentes: la faculté des Lettres, la faculté des Sciences, et la faculté de Théologie.

Գրոց հեմարանին մէջ ուսուցանեն՝ Լատիներէն, Յունարէն, Պատմութիւն, Աշխարհագրութիւն եւ Փիլիսոփայութիւն : Գիտութեանց հեմարանին մէջ Թուաբանութիւն Թիզիֆականութիւն . եւ Աստուածաբանութեան հե

A la faculté des Lettres on professe le Grec, le Latin, l'Histoire, la Géographie et la Philosophie et à la faculté des Sciences les Mathématiques, et les Sciences physiques et à la faculté de Théologie, la Morale, la Thé

մարանին մէջ ալ բարոյական Աստուածաբանութիւն եւ երթայեցի լեզու :

Ինչո՞ւ ուզողն երթալ այն դասերը մտիկ ընել :

Ամէն մարդ առանց բացառութեան կրնայ երթալ մանաւանդ յետաքրքիր բան է տեսնել որ Պ. Տէրնէրի ճիզիֆի դասին աստիկ կամ Պ. Ս. Մ. Ժոնանտէնի գրագիտութեան դասին աստիկ, ծեր, երիտասարդ, գործաւոր, եկամբաստ, աւակերտ եւ դասաստ, ամէնքն ալ անխտրաբար նստած են սրված դասին ուր դնելու համար :

Դասաստներն ամսական ունին :

Այն Պարոն. ամէն մէկը տարին 5,000 ֆրանկ ունի կառավարութենէն :

Այդ մեծ բան մը չէ :

Բայց է. բայց անկէ զիստ ֆննութեան իրաւունք մըն ալ ունին որ ամէն ներկայացող աւակերտին համար 5 ֆրանկ է, եւ տարին իրարու վրայ 4,000 ներկայացող լինելով բաւական գումար մըն է :

odicee et l'Hebreu.

— Tout le monde peut-il aller assister à ces cours ?

— Tout le monde sans exception; et même c'est curieux de voir par exemple au cours de physique de M. Despretz ou au cours de littérature de M. S. M. Girardin, des vieillards et des jeunes gens, des ouvriers et des rentiers, des élèves et des professeurs assis indistinctement et prêtant tous la même attention.

— Les professeurs sont-ils appointés ?

— Oui, Monsieur; ils ont chacun 5,000 francs par an du gouvernement.

— Ce n'est pas trop.

— C'est vrai; mais ils ont encore les droits d'examens qui sont de 5 francs pour chaque élève qui se présente; et comme il y a en moyenne 4000 candidats par an, cela fait une somme assez ronde.

Աւակերսաց քննութեան ներկայանալու նպատակն ինչ է :

Dans quel but ces élèves passent-ils des examens

Լիստ անուն տրութեան դպրոցներուն մէջ ուսմունքնին աւարտելէն ետեւ, տրութեան ուրիշ բարձրագոյն դպրոցներ մտնելու համար . ինչպէս են Իրաւաբանութեան, Բժշկութեան, Երկրաչափուց, Հանգաբանութեան, եւ այլ :

Pour entrer, après avoir achevé les études au Lycées, dans les différentes écoles du gouvernement, comme l'Ecole de Droit, à l'Ecole de Médecine, à l'Ecole Centrale, à l'Ecole de Mines, etc.

Ներեցէ՛ք, Պարօն . քիչ մը առաջ Լիստի մը անուն տուի՛ք . այդ ալ Իպրոցի պէ՛ս է :

Pardon, Monsieur; vous venez de prononcer le mot de Lycée, est-ce la même chose que le Collège ?

Չէ՛ Պարօն, Լիստն տրութեան դպրոց մըն է, մինչդեռ դպրոցը մասնաւորի մը ստացուածքն է :

Non Monsieur; un Lycée est une école du gouvernement; tandis qu'un Collège appartient à un particulier.

Լիստի մէջ տրված ուսմունքը ինչ է :

Qu'est-ce qu'on apprend dans un Lycée ?

Ամէն Լիստի մէջ ինը դաս կայ . Նախ՝ կարդալոյ եւ հետզհետէ Ֆրանսերէն Լատիներէն, Յունարէն, Գերմաներէն, Անգլիարէն, Պատմութիւն, Աշխարհագրութիւն, Թուաբանական եւ Ֆիզիքական

Dans tout Lycée il y a neuf classes; on commence par apprendre à lire et successivement on étudie le Français, le Latin, le Grec, l'Allemand, l'Anglais, l'Histoire, la Géographie, les Sciences

գիտութիւնք ամբողջ ուսանելոյ . նոյնպէս Տրամաբանութիւն եւ ճարտասանութիւն : Այս դասերը աւարտելէն յետոյ ո՛ր եւ իցէ նիւղին ալ կրնան հետեւիլ, վասնզի դժուարութիւն չըմբնար Բժշկութեան, Երկրաչափուց եւ այլ դպրոցներու համար պէ՛տք է դաժ քննութիւններն անցընելու :

Աւակերտները աղէկ խնամքի տակ են հոն :

Խիստ աղէկ եւ խիստ աժան գնով , բայց պէ՛տք է կանոնաց հնազանդ մնալ, չպատժուելու համար :

Ինծի փափաք տուիք զառ հոն դնելու :

Սակեւն աղէկն ալ սոյն է, որ բան մը ուսանի, բոլոր միւս վարժոցներուն ու դպրոցներուն մէջ զայոց ժամանակը՝ համարէ՛ք ինքնուրուիւնով ինքն ինքն :

Ուր՞ կրնամք երթալ :

Երբնք Գոթապոլսի վարժարանը տեսնելու :

Հոն ալ հասարակութեան դաս կան :

mathématiques et physiques complètes, la Logique et la Rhétorique. Quand on y a achevé les cours on peut se destiner à n'importe quelle carrière, parce qu'on n'a pas de difficulté à passer les examens nécessaires pour entrer à l'École de Médecine, l'École Centrale, etc.

Les élèves y sont-ils bien soignés?

Très-bien et à un prix fort modéré, mais par exemple il faut se soumettre à la discipline pour éviter les punitions.

Vous me donnez envie d'y mettre mon enfant.

C'est ce que vous avez de mieux à faire, si vous voulez qu'il apprenne quelque chose. Dans toutes les institutions et les pensions on ne fait que perdre son temps.

Où pouvons nous aller maintenant?

Allons voir le Collège de France.

Est-ce qu'on y fait aussi des cours publics?

Այն Պարօն :

Ինչիւ համար . միթէ Սօն-
պօնը բաւական չէ :

Այն, բայց Սօնպօնը Լուի Թ.
(Սէն-Լուի) հիմնած էր
Եկեղեցականաց համար,
իբրեւ Ասուածաբանու-
թեան դպրոց : Ֆրանսի-
սա Ա. Ֆրանսայի վար-
ժարանը հաստատեց, աւ-
խարհականներուն կըր-
թուրեանը համար : Ատե-
նէ մը ետեւ Սօնպօնի մէջ
գրոց եւ գիտութեանց դա-
սերն ալ հաստատեցին :
Ահա այս պատճառաւ է
որ հիմա երկու տեղ ու-
նիսք այս բանին համար :

Երկու հետարանաց մէջ ալ
նոյն իսկ դասերը չեն խօ-
սիր կարծեօք :

Չէ, Պարօն . Ֆրանսայի
վարժարանին մէջ բժշկու-
թեան դաս մըն ալ կայ,
նոյնպէս արեւելեան լե-
զուաց ինչպէս են Տանկե-
րէն ու Չիներէնի դասերը :

Հայերէնի դաս չեն ի սար :

Չէ, Պարօն . Հայերէնի դասը

Oui, Monsieur.

Et pourquoi cela; est-ce
que la Sorbonne ne suf-
fit pas ?

Parfaitement; mais la
Sorbonne fondée par
Louis IX (ou S. Louis)
n'était en principe qu'un
établissement ecclésiasti-
que. Elle ne se composait
quede la faculté de Théo-
logie. François I a établi
le Collège de France pour
les Laïques. Plus tard on
a introduit à la Sorbonne
l'étude des lettres et des
sciences. Voilà comment
il se fait que nous pos-
sédons maintenant deux
établissements.

On ne fait pas absolument
les mêmes cours dans
les deux établissements,
je pense ?

Non Monsieur; au Collège
de France on fait en
plus un cours de Méde-
cine et un cours de Lan-
gues orientales, telles
que le Turc, le Chinois.

On n'y enseigne pas l'Ar-
ménien ?

Non Mousieur; l'Armé-

Կայսերական գրասուղին
վէջն է, ուր ուրիշ օր մը
կրնամք երթալ տեսնելու :

Այդ գրասուղը նմիս է :

Այո՛, Պարօն. վասն զի մեծ
ծախսով ծողվրված ան-
համար գրեք ունի. իսկ
նորաստիպներուն համար
ալ այնպիսի լաւ կարգա-
դրութիւն մը եղած է որ գր-
ասուղը օր ըստ օրէ նոխա-
նալու վրայ է. Ֆրանսայի
վէջ երեւցած ամէն գիրքը
ցրուելէն առաջ՝ հրատա-
րակչին պարտքն է գրասան-
օրինակ մը տալ :

Օտար գիրքեր շատ ըլլալու
չէ հոն :

Թողութիւն ըրէք. ամէն տարի
կանաւարութիւնը գու-
մար մը ծախս ունի օտար
երկիրներէն ելած նշանա-
ւոր գրքերը գնելու համար :

Ձեռագիրներ ալ կան հոն :

Ամէն լեզուէ ձեռագիրներ
կան, մինչեւ անգամ Հա-
յերէն ձեռագիրներու հա-
ւաքում մը՝ խիստ հազ-
ւագիւտ :

nien est professé à la Bib-
liothèque Impériale que
nous irons visiter un
autre jour.

Est-ce une Bibliothèque
bien riche ?

Oui, Monsieur; parce qu'on
y a réuni à grand frais un
nombre infini de livres;
quant aux ouvrages mo-
dernes, il y a un moyen
par lequel, la Bibliothè-
que s'enrichit tous les
jours: un exemplaire
de tout livre qui paraît
en France, doit y être
déposé par l'éditeur
avant la publication.

Il ne doit pas y avoir beau-
coup de livres étrangers.

Pardon Monsieur; le Gou-
vernement consacre une
somme chaque année,
pour l'achat des princi-
paux livres qui parais-
sent à l'Étranger.

Y a-t-il aussi des manus-
crits ?

Il y a des manuscrits en
toutes langues; et même
on y trouve une collec-
tion assez importante de
manuscrits arméniens.

Ուրի՞ց գրասուն չկայ, այն-
պէս չէ :

Ինչպէս չկայ. հապա Սուրբ
Ժրնվիէվի եւ նաւարանի
գրասունները, Մազա-
րէնեանը որ Ֆռանսայի
նեմարանին մէջ է :

Աղէկ ըսիր, ինչ է այդ նե-
մարանը :

Բոյր Աֆասէմեայներուն
ժողովասեղին է : Ուր
հինգշաբթի օրերը Ֆր-
նանսայի Աֆասէմեայի
անդամները հոն ժողո-
վելով իրենց նիստն ընեն,
գիտութեանց եւ այլ Աֆա-
սէմեայց պէս :

Կարծեմ Փարիզի ամէն կող-
մը տեսանի :

Այո, գրեթէ բոլորը :

Չէ՞մ կրնար քիչ մ'ալ արջա-
կայները տեսնել :

Անշուշտ, հաւ ուղիք երթալ :

Չեմ գիտեր որ ըսեմ :

Անանկ է նէ քողիք որ էս
առաջնորդեմ եւ զոն ընեմ
զձեզ :

Il n'y a pas d'autres bibli-
othèques, n'est-ce pas ?

Comment donc ! Et la Bib-
liothèque de Sainte Gé-
neviève, et celle de
l'Arsenal, et la Bib-
liothèque Mazarine dans
le palais de l'Institut !

A propos, qu'est-ce que
l'Institut ?

C'est le siège de toutes les
Académies. Tous les jeu-
dis les membres de l'A-
cadémie française s'y
réunissent pour y tenir
leurs séances; de même
l'Académie des sciences
et toutes les autres.

Je crois que nous avons
tout vu dans Paris.

Oui, à peu près tout.

Ne pourrions-nous pas
maintenant voir un peu
les environs ?

Certainement; où voulez-
vous que nous allions ?

Je ne connais rien.

Allors laissez-vous con-
duire par moi, vous se-
rez content.

Լաւ է, բայց ուր պիտի տանիք զիս :

Նախ Վերսալ երթանք, ուր սքանչելի պալատ մը եւ գեղեցիկ պարտէզ մը կայ, ուր եւ մինչեւ հիմա տեսածներնուս ամենէն մեծ թանգարան մըն ալ կայ պատկերներու :

Կարծեմ այն թանգարանին մէջն է որ Լեւոն Զ. ին անդրին պահված է :

Այո, Ֆռանսայի թագաւորներուն Սրահին մէջ դրված է, *Լեւոն Լուսիկանեան թագաւոր Հայոց վերնագրով*. պարտէզին մէջ ալ երկու ազգային յիշատակութիւններ կան :

Որո՞նք :

Հայոց երկու թագաւորներու արձաններ, Տրդատ եւ Տիգրան :

Հայոց վերաբերեալ բոլոր բաները տեսելու մեծ փափաք ունիմ :

Ուրեմն ի՞նչ Սէն-Տրնիի եկեղեցին ալ տանիմ, որուն ստորաւեցին մէջ, Ֆռանսայի թագաւորաց շիրիմ-

Je veux bien ; mais où me mènerez-vous.

Nous irons d'abord à Versailles, nous verrons là un palais magnifique, un parc superbe, un musée plus vaste que tout ce que vous avez vu jusqu'à présent.

Je crois que c'est à Versailles qu'on a conservé le buste de Léon VI.

Précisément ; il est dans la Galerie des rois de France avec cette inscription : *Léon de Lusignian, roi d'Arménie*. Dans le jardin il y a deux autres souvenirs nationaux.

Lequels ?

Deux statues de rois arméniens, Tiridate et Tigrane.

Je verrai avec plaisir tout ce qui concerne les Arméniens.

Eh bien alors, je vous conduirai aussi à St. Denis, où vous verrez dans les caveaux de l'Eglise, au

ներուն հետ, ձեր վերջի
քաղաւորին շիրիմն ալ
պիտի տեսնէք, որ ձեզի
համար փառաւոր յիշա-
տակ մըն է :

Թանկագին ըսէք սրվոր.
Հէգ Հայաստան...

Այնուհետեւ Սէն-ժերման
կրնամք երթալ :

Բայց բոլոր այս տեղերը մէկ
աւուր մէջ կրնամք երթալ
պրտքիլ :

Չէ, չեմք կրնար : Այսօր վեր-
սայլ երթանք մեծ ջրերուն
խաղալը տեսնելու : Ճամ-
բան ալ Սէն-Քլոս հանդի-
պինք Կայսեր ամառանց
պալատը տեսնելու :

Սէն-Տընի երբ երթամք :

Վաղը. այն առիթով ալ
Մոնսոնանսի եւ Անկէն
կրնամք տեսնել, որ գե-
ղերուն ամենէն գեղունն
ու սքանչելին են :

milieu des rois de
France, le tombeau de
votre dernier roi. C'est
un souvenir glorieux
pour vous.

Dites simplement précieux.
Pauvre Arménie!!!

Ensuite nous pouvons aller
à Saint-Germain.

Mais nous ne pouvons pas
visiter tous ces endroits
le même jour.

Non certainement. Allons
aujourd'hui à Versailles
où il y a les grands eaux.
Nous nous arrêterons
pour visiter Saint-Cloud,
la résidence habituelle
de l'Empereur pendant
l'été.

Quand irons-nous à Saint-
Denis?

Demain; et nous en profi-
terons pour voir Mont-
morency et Enghin où
la campagne est char-
mante.

Ը

Ֆրանսան անշատի տեսայ.
երթամ քիչ մըն ալ Անկ-
լիան տեսնեմ :

Եթէ մասնաւոր գործ չունիմ
Անկլիոյ մէջ՝ ամռան ձը-
գեցեմ նամբորդութիւնիդ.
վասնզի այն երկրին օդը
այս տղիսէ խոնար է :

Գործ մը չունիմ այն երկրին
մէջ , բայց պարզ հետա-
բերութեամբ ուզեցի հոն
ալ երթալ ու տեսնել :

Լաւ . եթէ անկլիերէն գիտէմ
վո՛ր պոչս մը կրնամ
ընել դիւրութեամբ :

Ոչ , Անկլիերէն բան մը չեմ
գիտեր , եւ դժուարութեան
մեծն ալ այն է :

Ուրեմն ինչ գուարնութիւն
պիտի յուսամ այդ երկրին
մէջ , ուր Հայերն ալ խիստ

VIII

J'ai assez vu la France
comme cela ; j'ai envie
d'aller visiter un peu
l'Angleterre.

Si vous n'avez pas d'affaire
particulière en Angle-
terre vous feriez bien
de remettre votre voyage
à l'été prochain ; parce-
que la température de ce
pays là est plus humide
que celle de la France.

Je n'ai aucune affaire par
là : c'était par simple
curiosité que je voulais
y aller.

C'est bien ; si vous savez
l'Anglais vous pouvez
facilement y faire un
tour.

Non, je ne sais pas un mot
d'Anglais, et c'est là mon
plus grand embarras.

Quel plaisir espérez-vous
donc avoir dans un pays
où les Arméniens sont en

հիշ են, եւ եղածներուն
մեծ մասը Մանչեսթրի
մէջ առեւտրի գրադեալ
ասեն չունին Ֆեզի քարգ-
մանութիւնը ընելու եւ
հարցուցած յետեկու-
թիւններդ տալու :

Ուրեմն՝ Լոնսօնէն անդին
չեմ երթար. եւ այն տեղի
Հայոց օգնութեամբք մե-
ծամեծ շինութեանց վրայ
գննէ կրնամ տեղեկու-
թիւն առնել :

Աւսուած թայ որ դիտաւո-
րութեանդ հարմար եւ
ուզածիդ պատասխանող
Հայ մը կարենաս գտնել :

Այդպէս խօսելէդ երեւի
թէ Լոնսօնի Հայոց վը-
րայ մասնաւոր տեղեկու-
թիւն չունիս, կամ թէ
բոլորին արժէքը չես հա-
նաչեր :

Իրաւ է որ ամէնքը չեմ հա-
նաչեր, բայց հանաչած-

si petit nombre? D'ailleurs
la plupart d'entr'eux sont
occupés à Manchester
avec le commerce, et
n'ont pas le temps de
vous servir d'interprè-
tes; ni de vous donner
les renseignements né-
cessaires.

Alors je n'irai pas plus loin
que Londres; et avec
l'aide des Arméniens, qui
se trouvent dans cette
ville, je pourrai au moins
avoir des renseignements
sur les monuments les
plus célèbres.

Je souhaite que vous trou-
viez un Arménien qui
puisse combler vos es-
pérances, et répondre à
ce que vous deman-
derez.

D'après ce que vous dites
on voit que vous n'êtes
pas bien renseigné sur
les Arméniens de Londres
ou que vous ne savez pas
les apprécier.

Il est vrai que je ne les
connais pas tous, mais à

ներէս ալ չեմ յուսար
որ քու դիտարողութեանդ
պատասխանեն :

Ինչո՞ւ համար : Միթէ կարո-
ղութիւն չունին :

Կարողութիւն ունենալնին
կամ չունենալնին ես չեմ
կրնար դատել, բայց այն
չափը միայն գիտեմ որ
չայերէն շխուօղ անձինք՝
չեն կրնար քեզի պէս մար-
դոց հարցմանցը պատաս-
խան սալ. վասն զի այն
անձը որ իր լեզուին մէջ
սկար է մնացած, հարկաւ
աւելն բանի մէջ ալ նոյն-
պէս սկար՝ եւ հետեւաբար
քու նպատակիդ անօգուտ
մարդ է :

Լաւ ըսիր. չերբան գլուխս
փորձանքի հանդպցընեմ :

Ա՛յի քու գիտնալու բանդ է :

Անկողնոյ համբորդութիւնս
առայծմ քող մնայ, եւ
սա օրերը չավրոված ել-
նեմ Կերմանիոյ վրայով
անցնիմ մինչ ի Տանուպ
եւ անի երբամ Սել ծո-
վով ի Պօլիս :

en juger par ceux que je
connais, je ne crois pas
qu'aucun d'eux puisse ré-
pondre à votre attente.

Pourquoi donc? Et-ce qu'ils
n'en sont pas capables?

J'ignore s'ils sont capables
ou non; mais tout ce que
je sais, c'est que des
personnes qui ne parlent
pas l'Arménien, ne peu-
vent répondre à des vo-
yageurs comme vous;
car, celui qui est faible
dans sa propre langue,
est nécessairement aussi
faible en tout et ne peut
par conséquent vous sa-
tisfaire d'aucune ma-
nière.

Vous dites vrai; je ne veux
pas y aller pour me créer
des embarras.

Cela vous regarde.

Je remettrai mon voyage
d'Angleterre, et avant la
fin de ces beaux jours,
je vais retourner à Cons-
tantinople par l'Allema-
gne, le Danube, et la
Mer noire.

Լաւ է. այդ կերպիւ Վիէնա
ֆաղաֆն ալ կրնաս; Տե-
նել, որ Աւստրիոյ երեւելի
մայրաքաղաքն է եւ այ-
ցելուքեան արժանի:

Vous ferez bien; par ce
moyen vous verrez aussi
Vienne, la capitale de
l'Autriche, et qui mérite
d'être visitée à cause de
sa célébrité.

Ասկէց մինչ ի Վիէնա եր-
կաթուղի կ'այ:

Y a-t-il un chemin de fer
d'ici à Vienne?

Այո՛, ժամ երեկոյ վեցից մեկ-
նօղն ուղակի Վիէնայի
հասար է:

Oui, Monsieur; il y a un
train direct pour Vienne,
qui part à 6 heures du
soir.

Քանի ժամէն կրնայ հասնիլ
ի Վիէնա:

En combien d'heures se
rend-il à Vienne?

Երեսուց քսուց ժամէն:

En trente-cinq heures.

Ըսել է որ քանի մը օր ալ
Վիէնա կենալու ասէն
ուրիմ:

Alors, j'aurai aussi le temps
de rester quelques jours
à Vienne.

Երեք օր կրնաք կենալ հոն,
եւ անկէց Փէքա Երթա-
լով այն տեղի շոգեմար
կրնաք մտնել ու ձեր փա-
փափին համեմատ Տա-
նուպին եւ Սեւ ծովին
վրայէն անցնելով Երթալ
ի Պոլիս:

Vous pouvez y rester
trois jours, et de là en
vous rendant à Pesth,
vous prendrez le bateau
à vapeur qui vous mé-
nera selon vos désirs à
Constantinople, par le
Danube et la Mer noire.

Ուրեմն խնդրեմ որ այս երեկոյեան ընթրիքն իմիասին ընենք, ու միասեղ երթանք երկաթուղին.

Alors je vous prierai de vouloir bien dîner ce soir avec moi, et de me reconduire ensuite au chemin de fer.

Ձեզի վերջին համարոյրս սալու համար բան մը չեմ մերժեր :

Pour avoir l'occasion de vous dire adieu, il n'y a rien que je ne fasse.

Բաժէնիս ալ տունենք ու չունենք :

Prenons le café et partons.

Երթանք համարուղ մուրհակն առնել ու սա սնունդներդ կտուել տալ :

Allons prendre le billet et faire enregistrer vos bagages.

Ձիս մի մոռցաք ,

Ne m'oubliez pas.

Ձէ, բայց դուք ալ Պօլիսէն գրելու մի մոռցաք :

Jamais. N'oubliez pas non plus de m'écrire de Constantinople.

Երբէք չպիտի մոռցամ ձեզ , ու Ֆրանսայի մէջ անցուցած օրերուս հետ ձեր մարդավարութիւնն ալ պիտի յիշեմ :

Je ne vous oublierez jamais; et je ne pourrai pas me rappeler mon séjour en France sans me souvenir de votre bonté.

Հաւաստի եմ, որ Փարիզի վրայ շատ պիտի խօսիք. ուստի մեծ պատիւ է ինձ, անոր հետ իմ ծառայութիւնս ալ յիշելնիդ :

Je suis sûr que vous parlerez souvent de Paris, et ce sera un grand honneur pour moi, si vous vous souvenez en même temps de mes services.

Իբրեւ մեծ ֆաղափ, Փարիզի
պատմութիւնը շատ լաւ
էր. իսկ անոր իմաստուն
երթեկնութեանը, ուսման
եւ արհեստից համար ու-
նեցած ջանիցը վրայ ըզ-
մայլեցայ :

Ինչ ֆաղափ եւ ինչ սրամիտ
ժողովուրդ պիտի ձգեմ ու
երթամ, սիրելիս :

Այն, բայց եթէ վեց ամիս
աւելի կենայիր, այս տե-
սածներդ ոչինչ բան պի-
տի համարէիր: Բայց զան-
գակն սկսան չալել. Փու-
թն ու համբէր չմնա :

Եկ ուրեմն, անգամ մըն ալ
ձեռքդ սղմեմ ու երթամ :

Մնաք բարով, հազար տը-
նորհակալութիւն :

Երթաք բարով, սիրելիս :

Ի տեսութիւն :

J'avais beaucoup entendu
parler de Paris, comme
grande ville. Mais ce qui
m'a étonné le plus s'est
le mouvement intellec-
tuel, l'encouragement des
lettres et des sciences.

Quelle ville, quel peuple
intelligent, je vais quit-
ter, mon cher!

C'est vrai; mais si vous
étiez resté encore six
mois, vous auriez senti
que vous n'avez encore
rien vu. Mais on sonne.
Dépêchez-vous, vous al-
ler manquer le train.

Eh! bien; une poignée de
main encore, et je pars.

Adieu, merci, mille fois
merci.

Bon voyage, mon cher.

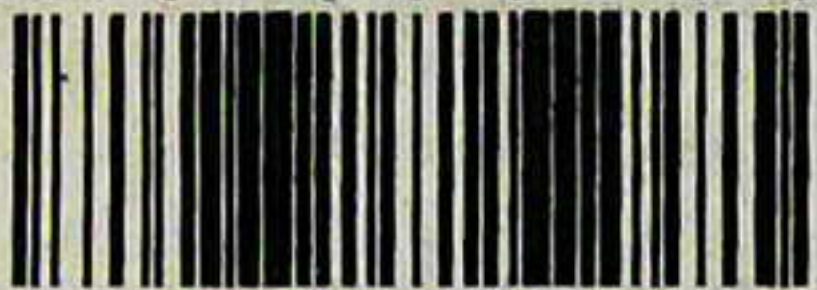
Au revoir.

[S]n.

ԳԱԱ Հիմնարար Գիտ. Գրադ.

FL0036015

